

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand · maart 2019 · jaar 23 · #02

FR · DE · EN

traductions
Übersetzungen
translations

Impact brexit voor
Britten in de Rand
**'Een verschrikkelijke
vergissing'**

Marcia De Wachter
**Hoofd, hart en buik
op een lijn**

Lydia Chagoll en Ulrike Bolenz
**'De mens is een
ingewikkeld wezen'**

Toveren met kruiden

+ AGENDA

Nordmann plays Dementia
**Minimalistisch, heftig
met humor**

De mens en zijn dier

**Oscar
de hond**

Eva De Baerdemaeker uit Wemmel werd vorige maand door Joris Tiebout aangeduid om **deketing** voort te zetten.

Ervan bewust zijn wie je bent

De Baerdemaeker is de bezielster van Cultureghem, een vzw die socio-culturele projecten uitwerkt op de site van slachthuis Abattoir in Anderlecht. Om naast de commerciële activiteiten ook een kwaliteitsvolle invulling te geven aan de publieke ruimte, en zo de buurtbewoners een eigen plek te geven. Maar evengoed brainstormen met instanties buiten de eigen landsgrenzen. 'Een van de basiswaarden van Cultureghem is delen', legt ze uit. 'Wat we ontwikkelen, willen we delen, op voorwaarde dat er iets constructief mee wordt gedaan en het de gemeenschap vooruithelpt. Gezond eten toegankelijk maken voor iedereen bijvoorbeeld. Dat trachten we te bereiken door op een informele manier, via mobiele keukens en lange tafels, jong en oud te verenigen. Zo evolueerde deze plek ook tot een veilige speelplek voor kinderen. Of een ruimte voor kookworkshops met onverkochte groenten en fruit van de markt, die anders in de vuilbak belanden.'

'Ooit wil ik hier nog meer schoonheid toegankelijk maken, liefst met een artistieke invulling. Een soort openlucht museum voor iedereen, zeg maar. We trachten daarbij de realiteit, dé troef van Brussel, uit te spelen. Sommigen gebruiken nog steeds de term diversiteit om deze realiteit te omschrijven.'

MENSEN SAMENBRENGEN

In een vorig leven stond ze voor de klas in het Jan-van-Ruusbroeckcollege in Laken. 'Lesgeven is een van de mooiste dingen die ik heb mogen doen. Maar op een bepaald moment was het op. Ik heb daarna nog een detachingsopdracht volbracht op het ministerie van Onderwijs, in de cultuurcel. Heel verrijkend. Tot op het juiste moment, de juiste mensen en het juiste verhaal van Abattoir op me afkwamen.'

De Baerdemaeker groeide op in Affligem, liep school in Dilbeek en vervolgde haar

hogere studies in Brussel waar ze bleef 'plakken'. Dat ze tien jaar terug met haar gezin in de Rand belandde, 'op 400 meter buiten de geografische grenzen van de stad', was eerder toevallig, maar daar heeft ze nog geen seconde spijt van.

'Ik woon hier graag. Wat Wemmel zo mooi maakt, zijn de lokale initiatieven die mensen samenbrengen, los van de politieke en taalkwesties. Bijvoorbeeld Warm Wemmel, dat via positieve acties van Wemmel een *warme* gemeente wil maken. De kinderen kunnen per fiets naar de muziekacademie of activiteiten meepikken in gemeenschapscentrum de Zandloper. De basisschool en bibliotheek liggen om de hoek. Heel praktisch en fijn.'

SLIM MET RUIMTE OMGAAN

'De Rand is een vreemde term', oordeelt ze. 'Laken, Jette: ik zie weinig verschil met Wemmel. Vaak heb ik het gevoel dat ik in Brussel woon. We kunnen van hieruit mee genieten van wat er in 'de stad' leeft, over hoe er wordt nagedacht over samenleven, stadsontwikkeling, het groenbehoud. Verstedelijking is ook een manier om innovatief te denken en slimmer met ruimte om te gaan. We hebben overigens geen andere optie. Wat mobiliteit betreft: het is onverstandig dat de recent aangelegde tramlijn aan de grens met Jette niet werd doorgetrokken tot het marktplein van Wemmel. Dat scheidt meer mogelijkheden. Vooruitdenken is de boodschap.'

'Je ervan bewust zijn wie je bent, vind ik belangrijk. Het scheidt onrechtstreeks een realistische kijk op het leven. En vermijden om anderen iets aan te doen wat je zelf niet wil dat jou wordt aangedaan. Die boodschap geef ik ook aan mijn twee dochters mee. En dat ze naast de anderen leven, schouder aan schouder. Niet erboven of eronder.'

TEKST David Bitoune · FOTO Filip Claessens

AGENDA

MAART
2019

VERDELING RandKrant maart wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoellaart.

20

21

17
12

INHOUD

04

10

14

06 VAN **ASSET** TOT **ZAVENTEM**

12 OP**VERKENNING**

13 MIJ**NGEDACHT**

14 LEVENS**KUNST**

19 **MIDDEN** IN

21 GOED**GEKRUID**

22 **INTERVIEW**

24 **BOUW** WERK

32 GEMENGDE **GEVOELEN**S

‘Een verschrikkelijke vergissing’

‘We hopen op het beste, maar vrezden het ergste.’ De impact van de brexit op het dagelijkse leven van Britten in de Rand is groot. Er is veel onduidelijk, de onzekerheid neemt toe en iedereen werkt een eigen plan B uit. Een Belgische nationaliteit, bijvoorbeeld. ‘Soms hoop ik dat het allemaal één grote grap is geweest.’

EN

Hoofd, hart en buik op één lijn

Na een fraaie carrière van ruim dertig jaar bij de Nationale Bank van België vindt Marcia De Wachter het op haar 65e niet het moment om ‘op rust’ te gaan. Ze heeft zich geëngageerd in de gemeentepolitiek van Overijse en start haar eigen bedrijf op. ‘Als je stopt met leren, stop je met groeien. Dan stop je met leven.’

FR

‘De mens is een ingewikkeld wezen’

‘Eigen aan de mens is dat hij zowel tot het mooiste als tot het gruwelijkste in staat is. De vraag is: waarvoor kies je en wat doe je ermee?’ ‘We moeten begrijpen dat we geboren worden om te sterven. *Levenskunst* heeft alles te maken met de houding waarmee je in het leven staat.’

DE

COLOFON RandKrant verschijnt maandelijks (niet in januari, juli en augustus) op 98.000 exemplaren. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant. • **Realisatie** vzw ‘de Rand’ • **Hoofdredacteur** Geert Selleslach • **Eindredacteur** Ingrid Laporte • **Fotografie** Filipo Claessens en David Legréve • **Redacteuren** Michaël Bellon, David Bitoune, Mirek Cerny, Bart Claes,

Tina Deneyer, Tine De Wilde, Herman Dierickx, Nathalie Dirix, Karla Goetvinck, Gerard Hautekeur, Joris Herpol, Joris Hintjens, Tine Maenhout, Ines Minten, Anne Peeters, Tom Serkeyn, Wim Troch, Fatima Ualgasi, Sofie Vandenberg, Luc Vanheerentals, Lene Van Langenhove, Dirk Volckaerts en Heidi Wauters • **Website** Dorien De Smedt • **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel,

tel 02 767 57 89, e-mail randkrant@derand.be, website www.randkrant.be • **Verantwoordelijke uitgever** Eddy Frans, Agentschap ‘de Rand’, Witherendreef 1, 3090 Overijse • **Vormgeving** Jansen & Janssen Creative Content, Gent • **Druk** Corelio, Erpe-Mere • RandKrant wordt gedrukt op FSC(I)-gecertificeerd papier – licentienummer: FSC-C004762

‘Een verschrikkelijke vergissing’

Deal no deal. Brexit no brexit. Leave or remain. Groot-Brittannië heeft zich sinds het referendum over Europa behoorlijk in de knoop gewerkt. RandKrant zocht twee Britten uit de Rand op en vroeg hen naar de impact van de brexit op hun dagelijkse leven. **TEKST** Heidi Wauters • **FOTO** Filip Claessens

Even terug naar juni 2016. In het Verenigd Koninkrijk wordt een referendum gehouden over het Britse lidmaatschap van de Europese Unie. De voorstanders van een uitstap uit de EU halen het met 51,9% van de stemmen. Hoewel het een niet-bindend referendum is, belooft de Britse regering het resultaat ervan te zullen respecteren.

Bijna drie jaar later heerst er nog altijd grote onduidelijkheid over de manier waarop de brexit moet verlopen. Het brexitakkoord dat premier Theresa May met de EU sloot, werd in de loop van januari door het Britse parlement weggestemd. Ondertussen begint de tijd te dringen, want in principe stapt het Verenigd Koninkrijk op 29 maart 2019 om 23 uur lokale tijd uit de Europese Unie. Met of zonder deal.

ONZEKERHEID

David Dyett kwam naar België toen hij drie jaar was, nadat zijn vader de kans kreeg om hier in de luchtvaartsector te werken. Inmiddels is David zelf afgestudeerd als piloot. We treffen mekaar in Steenokkerzeel, op een boogscheut van de luchthaven van Zaventem, waar hij zijn vliegopleiding tot een goed einde bracht. Andy Purvis werkt voor de *World Steel Association* en streek bijna zes jaar geleden met zijn echtgenote en twee jonge dochters neer in Tervuren. Daarvoor werkte hij in Nederland en Australië, maar hij hoopte dat België de plek zou worden waar hij zich definitief kon settelen. Al zou de brexit daar misschien wel een stokje voor kunnen steken. Voor Dyett zorgt de nakende brexit al meteen voor onzekerheid in zijn zoektocht naar werk. ‘Ik ben in de running voor een plaats als piloot bij

easyJet, een luchtvaartmaatschappij die haar hoofdkantoor in Groot-Brittannië heeft. Om optimaal voorbereid te zijn in het geval van een harde brexit, heeft easyJet ook een vliegvergunning geregeld om vanuit Oostenrijk te mogen opereren. Ikzelf heb een Belgische pilotenlicentie omdat ik hier mijn opleiding heb gedaan. Ook die moet omgevormd worden naar een Oostenrijkse versie. Dat verloopt omslachtiger dan gehoopt. En dan ben ik nog bij de gelukkigen, want voor mijn Britse collega’s wordt het na de brexit allicht bijzonder ingewikkeld om de juiste papieren te pakken te krijgen.’

BESCHAAMD

‘Ik heb in 2016 helaas niet mogen stemmen tijdens het referendum’, vermeldt Dyett. ‘Als je meer dan vijftien jaar buiten het Verenigd Koninkrijk woont, vervalt je stemrecht. Het toeval wil dat ik net een jaar aan een Britse universiteit studeerde op het moment van het referendum. Ik heb de stemming dus van dichtbij meegemaakt. Toen de uitslag bekend raakte, was ik beschaamd dat ik Brit was. Ik ben voorstander van de Europese Unie, want ik heb veel kansen gekregen om binnen Europa te mogen reizen en studeren.’

Purvis mocht wél zijn stem uitbrengen en deed dat met volle overtuiging. ‘Ik heb gestemd om in de Europese Unie te blijven, een beslissing waar ik nog altijd achter sta. Het is moeilijk om Britten in de Rand te vinden die er een andere mening op nahouden. Dat hele brexitgedoe is een verschrikkelijke vergissing die we ons nog lang zullen beklagen. Toch blijf ik optimistisch en hoop ik dat het volk het laatste woord krijgt, dat er een nieuw referendum komt over de finale brexitdeal.’

‘Ik denk dat veel mensen graag een tweede referendum zouden zien’, beaamt Dyett. ‘Maar wat als dan zou blijken dat het Britse volk dan toch in de EU wil blijven? Dan loop je het risico dat er onmiddellijk een verzoek voor een derde referendum komt, waardoor je in soort *neverendum*, een nooit eindigende reeks referendums terecht komt’, redeneert Purvis.

PLAN B

Dyett heeft een Brits paspoort, maar doorloopt momenteel een procedure om ook een Belgi-

sche identiteitskaart aan te vragen. ‘Toen mijn vader met zijn gezin naar België kwam, was dat als ‘gast van de Belgische overheid’. Wat betekent dat ik pas officieel inwoner van België werd op het ogenblik dat mijn pa met pensioen ging. Nochtans woon ik hier al 22 jaar, maar die jaren als ‘gast’ tellen officieel niet mee. Ik hoop dat het snel in orde raakt, want een dubbele nationaliteit zou wel handig zijn. Dan zit je veilig, welke richting het ook uitgaat met de brexit.’

Ook Purvis probeert alle opties open te houden. ‘Mijn echtgenote is Britse, maar haar moeder is geboren in Belfast. Daardoor zou mijn vrouw een Iers paspoort kunnen aanvragen en kan die Ierse nationaliteit ook naar mijn dochters overgaan indien dat nodig zou blijken. Zij zijn momenteel acht en tien jaar en gaan allebei naar de Britse school in Tervuren. Zij hebben nooit in het Verenigd Koninkrijk gewoond,

Britten zorgen zelf voor een plan B.

al hebben ze wel een Brits paspoort. Voor hen is dit hun thuis. Het is een hele geruststelling om een plan B achter de hand te hebben, zodat ze alle kansen krijgen om te studeren, wonen en werken waar ze dat later graag willen. Maar we hebben veel vrienden die niet in deze luxepositie zitten en die wellicht nog voor moeilijke keuzes komen te staan wanneer het Verenigd Koninkrijk de EU verlaat.’

GROTE WARBOEL

Hoe de brexitdeal er precies zal uitzien, blijft voorlopig koffiedik kijken. ‘We hopen op het beste, maar bereiden ons voor op het ergste’, vat Dyett het samen. ‘Ik denk dat er in de periode vóór 29 maart nog veel gaat gebeuren. Ergens hoop ik dat ze op een bepaald moment zeggen dat het allemaal één grote grap is geweest. Al zal geen enkele politicus zich zo’n gezichtsverlies willen permitteren.’

‘Voor iemand zoals ik, die hier samen met zijn gezin woont en werkt, klinkt een ‘no deal’-optie behoorlijk angstaanjagend’, zegt Purvis. ‘Als er geen brexitakkoord wordt gesloten

David Dyett:
'We hopen op het beste,
maar bereiden ons voor
op het ergste.'

Andy Purvis:
'Soms hoop ik dat
het allemaal één grote
grap is geweest.'

met de EU, weet ik niet of ik na 29 maart nog gewoon naar het werk kan gaan. Zullen ze me binnenlaten? Heb ik een speciale werkvergunning nodig? Blijft mijn rijbewijs geldig? Niemand kan het zeggen. Ik denk dat vaak wordt vergeten dat de meeste Britten in de Europese Unie gewoon aan het werk zijn. Heel wat Britse media denken dat het allemaal gepensioneerden zijn die hun oude dag slijten onder de Europese zon.'

ROZE BRIL

Ondanks alle onzekerheid proberen beide mannen toch te begrijpen waarom een meerderheid van de Britten vóór een brexit stemde. 'Ik heb een oom die in Schotland een boerderij heeft', vertelt Dyett. 'Omwille van de Europese wetgeving heeft hij heel wat dure aanpassingen aan zijn bedrijf moeten doen. Als je broodwinning wordt aangetast, kan ik begrijpen dat je de EU iets minder goed gezind bent. Maar uiteindelijk heeft hij er toch voor gekozen om in de Europese Unie te blijven. Daarnaast heb ik gelezen dat vooral de oudere generaties voorstander waren om de EU te verlaten. Misschien omdat ze door een te roze bril naar het verleden kijken en denken dat alles vroeger beter was?'

'De immigratieproblematiek heeft ook een rol gespeeld', zegt Purvis. 'Als je mensen uit bepaalde delen van Europa ziet binnenstromen en je het gevoel krijgt dat ze je baan komen inpikken, sta je misschien anders tegenover de

EU. Bovendien was de brexitcampagne, die aan het referendum voorafging, behoorlijk dubieus te noemen. De EU kreeg de schuld van heel wat dingen die verkeerd liepen, terwijl dat louter binnenlandse aangelegenheden waren. Om zijn eigen politieke problemen op te lossen, heeft David Cameron (de vorige premier van de Conservative Party die het referendum uitriep, n.v.d.r.) het volk een vraag voorgeschoteld die hij nooit had mogen stellen. En vervolgens verdween hij van het toneel. Nu zaait de brexit interne verdeeldheid over een thema dat voordien nooit een discussiepoint is geweest. Tussen mensen onderling heerst er een wantrouwen dat er vroeger niet was', zegt Purvis.

Tot slot wil ik graag weten of onze Britten via de overheid op de hoogte worden gehouden van de mogelijke brexitscenario's en hun impact. 'Officiële informatie van de overheid hebben we niet. Via de vlieschool heb ik wel een beetje info gekregen, maar eigenlijk weten zij ook niets. Voor de rest probeer ik vooral via online nieuwsmedia te volgen wat er gebeurt', vertelt Dyett. 'Ik ben er zeker van dat de Britse ambassade in België haar best doet, maar ze weten niet meer dan wij. Zolang er in Westminster geen knopen worden doorgesneden, kunnen ze ook geen concrete informatie geven', besluit Purvis.

Het zijn onzekere tijden voor de Britten die in ons land leven, zoveel is duidelijk. Nochtans probeert de Britse ambassade haar onderdanen in België zo goed mogelijk te informeren.

Dat zegt Howard Dobson, hoofd van de communicatieafdeling van de Britse ambassade. 'We organiseren over het hele land informatieavonden over de brexit, speciaal voor Britten die in België wonen en werken. Daarnaast hebben we een online informatiegids 'Living in Belgium', waarin we regelmatig updates plaatsen. Ook via onze Facebook- en Twitteraccount 'UK in Belgium' houden we iedereen zo goed mogelijk op de hoogte.'

FEARING THE WORST BUT HOPING FOR THE BEST

Back to June 2016, when the United Kingdom was holding a referendum on whether or not to stay in the European Union. The leavers won by securing 51.9% of the votes. It was a non-binding referendum but the British government was committed to respecting the outcome. Almost three years later, there is still much confusion about how the Brexit process should play out. It is not immediately clear how the deadlock can be broken but a lot could happen before the 29 March deadline. David Dyett and Andy Purvis, two UK citizens living in the Rand, are concerned about how Brexit will affect their daily lives. Will they be able to stay here? They fear the worst but hope for the best. They are preparing their own plan B, adopting dual nationality, for example. Purvis: 'Sometimes I find myself hoping it was all one big joke.'

Brussel lokt Vlaamse scholen

BRUSSEL Een schooluitstap naar Brussel uitstippelen, is sinds kort een stukeenvoudiger dankzij www.brusselvoorscholen.be, een nieuwe website van Muntpunt. 'Onbekend is vaak onbemind en daar willen we verandering in brengen', zegt Eva Drees van Muntpunt. 'Wij willen zo veel mogelijk Vlaamse kinderen en jongeren laten ontdekken hoe fantastisch hun hoofdstad is. Het aanbod voor scholen in Brussel is zeker groot genoeg, maar het is niet altijd even makkelijk om er je weg

in te vinden. Dankzij de nieuwe website is alle informatie over Nederlandstalige stadsverkenningen op één plek gebundeld. Leerkrachten van zowel het basisonderwijs als het secundair kunnen op de site zien welke gegidste wandelingen op welke leerstof of graad zijn gericht of binnen welke thematiek ze passen. Zo hopen we meer jonge Vlamingen naar Brussel te halen.' -TD

 www.brusselvoorscholen.be

Vliegroutes op basis van dubieuze criteria

ZAVENTEM De vliegroutes vanop Brussels Airport zijn de laatste jaren te vaak aangepast op basis van 'dubieuze criteria'. Dat staat te lezen in een rapport van Envisa, een Frans adviesbureau dat in opdracht van minister van Mobiliteit François Bellot (MR) de geluidsoverlast rond de luchthaven objectief in kaart moet brengen. Envisa merkt onder meer op dat de ministers van Mobiliteit in ons land veel meer macht uitoefenen over de vliegroutes dan in veel andere landen, waar het de administraties zijn die dergelijke beslissingen nemen. Nog volgens het studie bureau gebeuren aanpassingen aan de routes te arbitrair en vaak voornamelijk op basis van niet degelijk onderzochte klachten van omwonenden. Het rapport hekelt ook het feit dat de bevoegdheden met betrekking tot het luchtvaartbeleid verdeeld zijn over het federale en regionale niveau. De Vlaamse overheid heeft volgens de onderzoekers dan weer op het vlak van ruimtelijke ordening 'ongepaste ontwikkelingen' toegelaten rond de luchthaven. En dat leidt dan weer tot een 'disproportioneel hoog aantal klachten' over geluidsoverlast, aldus het rapport. Nu is het wachten op deel twee van de studie, waarin experts hun aanbevelingen moeten formuleren. De federale regering moet de hele impactstudie ten laatste op 3 juni kunnen voorleggen. Die deadline heeft ze gekregen van de Brusselse rechtbank van eerste aanleg, na een klacht van het Brussels Gewest over het uitblijven van de studie. -TD

Al spelend Nederlands leren

VLAAMSE RAND Tijdens de paasvakantie en de zomervakantie kunnen anderstalige kinderen Nederlands leren en oefenen in de gemeenschapscentra van vzw 'de Rand'. 'Een taal leer je niet alleen op school. Daarom zoeken alsmaar meer anderstalige ouders voor hun kinderen een vrijetijdsbesteding in het Nederlands', zegt Cindy Van Dijk, stafmedewerker taalpromotie bij vzw 'de Rand'. 'Zowel in de paasvakantie als in de zomervakantie organiseren we opnieuw stages die inzetten op taalstimulering Nederlands.' In de Lijsterbes in Kraainem maken kinderen tijdens de paasvakantie van 8 tot 12 april een reis rond de wereld en in de Moelie in Linkebeek reizen ze van 15 tot 19 april door de tijd. Tijdens de zomervakantie doen ze dat van 19 tot 23 augustus in de Boesdaalhoeve in Rode. Diezelfde week wordt er in de Kam in Wezembeek-Oppem al spelend geleerd rond het thema 'circus' en in de Bosuil in Jezus-Eik staat alles in het teken van het restaurant. In het FeliXart Museum in Drogenbos is er een taalstage van 27 tot 30 augustus. -TD

 welkom.derand.be

60 procent meer fietsers

VLAAMSE RAND Het aantal verplaatsingen met de fiets in de Vlaamse Rand is de voorbije jaren fors gestegen. Dat blijkt uit tellingen van de provincie Vlaams-Brabant. 'Tellingen op onze 19 vaste locaties op het bovenlokaal fietsnetwerk en de fietssnelwegen tonen in 2018 een stijging van het aantal fietsverplaatsingen met maar liefst 60 procent in vergelijking met 2014', zegt gedeputeerde voor Mobiliteit Tom Dehaene (CD&V). De populairste fietstrajecten zijn de fietssnelweg F20 tussen Halle en Brussel, de F1 tussen Antwerpen en Brussel en de gewestweg richting Waterloo, waar de toekomstige fietssnelweg F206 zal lopen. 'Opvallend is dat we, ondanks dat heel wat werken aan de fietspaden nog in de planfase zitten en dus nog niet uitgevoerd zijn, toch een sterk stijgende trend waarnemen. Het aantal fietsers groeit het meest op de brede fietspaden die afgescheiden zijn van het autoverkeer. De volgende zes jaar gaan we voor minstens 100 km bijkomende fietspaden. We moeten daar blijven op inzetten, willen we de doelstelling van 20% fietsgebruik in 2020 uit de FietsGEN-studie halen.' - TD

Jongerenkunst in Afrikamuseum

TERVUREN Wie tussen 30 maart en 21 april het vernieuwde Afrikamuseum in Tervuren bezoekt, krijgt er een leuk extraatje bij. De leerlingen van het eerste en tweede jaar van het Heilig Hart College in Tervuren stellen er namelijk hun kunstwerken tentoon. 'Onze leerlingen kozen hun favoriete kunstwerk uit de collectie van het museum en gingen daarmee aan de slag', vertelt leerkracht Beeld Caroline Rutgeerts. 'Het resultaat is een reeks knappe kunstwerken, van schilderijen tot 3D-prints, die geïnspireerd zijn op de oorspronkelijke werken uit het museum. Toen we de fantastische kans kregen om te exposeren in het Afrikamuseum zelf, hebben we natuurlijk niet getwijfeld. Voor de leerlingen is het een unieke ervaring, die ze tegelijk ook voor de lessen Nederlands hebben neergepend. Dankzij het project hebben ze geleerd om aandachtig, kritisch en genuanceerd te denken.' - TD

 De expo loopt van 30 maart tot 21 april in het Afrikamuseum in Tervuren.

Taalstimulering in kinderdagverblijven

VLAAMSE RAND Jong geleerd is oud gedaan. Dat geldt zeker voor het aanleren van een taal. Daarom is de provincie Vlaams-Brabant gestart met een project rond taalbeleid en taalstimulering Nederlands in de kinderopvang in de Vlaamse Rand. Kinderdagverblijven en onthaalouders krijgen nuttige tips om heel jonge kinderen spelenderwijs Nederlands te leren. Acht Nederlandstalige opvanginitiatieven in Asse, Drogenbos, Grimbergen, Overijse, Vilvoorde, Wemmel en Zaventem, een Franstalig initiatief in Overijse en een tweetalig in Sint-Genesius-Rode stappen mee in het project. De kinderbegeleiders krijgen er coaching op de werkvloer en ondersteuning in het taalbeleidsproces. 'Vanaf de geboorte zijn kinderen ontvankelijk voor taalstimulering. Door vanaf jonge leeftijd in te zetten op taalverwerving en taalstimulering zal de overgang naar een Nederlandstalige kleuterschool vlotter verlopen', zegt Ellen Smits van het Centrum voor Taal en Onderwijs dat instaat voor de coaching. 'We leren de kinderbegeleiders hoe ze de hele dag door, bijvoorbeeld ook tijdens de eetmomenten, op een spontane manier taalontwikkeling kunnen stimuleren. Dat kan onder meer door zo veel mogelijk te benoemen wat ze zelf doen of wat het kind doet. Uit de feedback die we krijgen, horen we vaak dat de begeleiders achteraf verbaasd zijn over hoeveel de kinderen daarvan oppikken.' - TD

De werken om het overstromingsgebied Nekkerbos in **Grimbergen** uit te breiden, zijn klaar. Hierdoor kan in de Maalbeekvallei 55.000 m³ water extra worden gebufferd. • Tegen het einde van de zomer 2020 moet de nieuwe microbrouwerij de Abdij van **Grimbergen** operationeel zijn. Hij zal een capaciteit hebben van 10.000 hectoliter per jaar. • Nadat een boot tegen de brug van het Sas in **Humbeek** botste, is de brug defect. De komende maanden wordt een veerdienst ingezet om mensen over te zetten. • Er is een beschermingsprocedure opgestart voor het landhuis Impdehof en het bijhorende park in de Drijpikkelstraat in **Wolvertem**. • **Asse** verhoogt de belastingen: de aanvullende personenbelasting stijgt van 6 naar 6,9%, de opcentiemen op onroerende voorheffing van 598 naar 786 opcentiemen. • Langs de Nerviërsstraat in **Asse** zijn de oude fabriekshallen gekend als het Caytan-domein afgebroken om plaats te maken voor een Lidl-grootwarenhuis. • Ook in **Wolvertem** wordt het leegstaande café Stamineeke aan het Rondplein vlakbij de op- en afritten van de A12 afgebroken voor de bouw van een Lidl. • Het aantal inwoners in **Dilbeek** steeg in één jaar tijd van 42.467 naar 42.854 inwoners op 1 januari 2019. • **Dilbeek** wil samen met netbeheerder Eandis in vijf jaar tijd zo'n zesduizend straatlampen vervangen door energiezuinige ledverlichting. • Laura Taelemans uit **Groot-Bijgaarden** startte de Plantenherberg op, een opvanghuis voor verwaarloosde kamerplanten. • De Werkvennootschap vond een nieuwe aannemer voor de werken aan het Woluwedal in **Sint-Stevens-Woluwe** en **Kraainem**. De werken liggen al bijna een jaar stil na een dispuut met de vorige aannemer. • Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Liesbeth Homans (N-VA) weigerde de benoeming van de burgemeesters van **Drogenbos**, **Sint-Genesius-Rode**, **Linkebeek** en

Wezembeek-Oppeem. Volgens Homans respecteerden ze de taalwetgeving niet bij het verzenden van de kiesbrieven voor de gemeenteraadsverkiezingen. De burgemeesters zijn het niet eens met haar beslissing. • School Zavo in **Zaventem** heeft een projectsubsidie ingediend voor een nieuwbouw met 250 plaatsen en een nieuwe sportunit. Het aantal leerlingen in het Zavo steeg in 20 jaar tijd van 722 naar 1.741. • In het kader van het stadsvernieuwingsproject Watersite gaat de stad **Vilvoorde** de leegstaande fabrieksgebouwen van de Focquet-site onteigenen om er gemeenschapsdiensten in onder te brengen. • Om de gemeenschapswachten bij te staan en meer controles 's nachts uit te kunnen voeren, stelt **Sint-Pieters-Leeuw** een externe firma aan die mee controleert op het parkeren in de blauwe zone in Ruisbroek. **Kostprijs:** 144.000 euro. • Mensen uit **Meise** zullen voorrang krijgen bij de toewijzing van sociale woningen in het nieuwe sociaal woonproject Tussenveld in **Eversem**, waar in een eerste fase 45 sociale woningen worden gerealiseerd op een totaal van 296 te realiseren sociale woningen. • Ruim anderhalf jaar na de start van de werken aan de nieuwbouw voor school Giso in **Diegem** is het nieuwe schoolgebouw klaar. • In **Wemmel** wordt de komende maanden liefst 5.000 m³ slib uit de parkvijver aan het gemeentehuis gegraven. • **Asse** zoekt een nevenbestemming voor de kerk in **Kobbegem** en vraagt parochianen om ideeën. • Experts van de VN vragen dat België zich excuseert voor zijn koloniale verleden in Congo en eisen dat het Afrikamuseum in **Tervuren** 'alle aanstootgevende, racistische beelden' verwijdert. De directie stelt dat de beelden tot het erfgoed behoren en niet mogen worden verwijderd. Ze kunnen wel van de nodige context worden voorzien. • In Halle-**Vilvoorde** heeft ongeveer 12% van de inwoners niet gestemd bij de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2018. In **Drogenbos** (20,87%) was dat het hoogst, gevolgd door **Wemmel** (18,91%). • De provincie Vlaams-Brabant gaf in 2018 6,4 miljoen euro uit aan 17 fietsprojecten in de gemeenten **Asse**, Bekkevoort, **Dilbeek**, Hoegaarden, Holsbeek, Huldenberg, Kapelle-op-den-Bos, Kortenberg, Leuven, Londerzeel, **Machelen**, Oud-Heverlee, Pepingen, Roosdaal, **Wemmel** en **Zaventem**. • JH

Gedaan met feesten

GRIMBERGEN Vele decennia was de feest- en concertzaal het Fenikshof in Grimbergen een begrip in de wijde omtrek. Hele generaties beleden er hun liefde voor muziek, dans, drank en elkaar. Nu beleeft de zaal het einde van een tijdperk. Op 21 februari speelden De Mens en de lokale helden van Recode Reality er het laatste concert. De zaal maakt plaats voor een microbrouwerij en bierbelevingscentrum. De Abdij, die eigenaar is, wil opnieuw bier brouwen binnen de abdijmuren. Daarvoor zal de zaal geïntegreerd worden in een geheel dat ook de huidige Brasserie Fenikshof en Volkssterrenwacht MIRA omvat. Wat eind jaren 60 begon met een paar trouwfeesten, T-dansants, fuiven – met tijdens de piekperiode tot 1.700 aanwezigen – en allerhande verenigingsactiviteiten komt zo tot een einde. • MB

Lees meer over de gloriejaren van het Fenikshof op www.randkrant.be

Lambiek Fabriek beste nieuwkomer

SINT-PIETERS-LEEUW De Lambiek Fabriek uit Sint-Pieters-Leeuw is de beste nieuwkomer uit België volgens de gerenommeerde bierbeoordelingswebsite ratebeer.com. Een wereldwijd netwerk van bierliefhebbers verkoos de brouwerij van Jo Panneels en zijn kompanen tot beste 'new kid on the block' in ons land. 'Die eerste internationale erkenning doet ons uiteraard heel veel plezier', zegt Jo Panneels. 'In 2017 lanceerden we onze Oude Geuze Brett-Elle en sinds een tijdje hebben we ook een blend van lambiek onder de naam Fontan-Elle. Tot nog toe mikten we niet op export, maar via andere verkopers en webshops belanden onze bieren blijkbaar in het buitenland. Dat het ook daar geapprecieerd wordt, is heel tof om te horen. Het geeft ons nog meer zin om er tegenaan te gaan en ons merk nog sterker te maken. Op termijn willen we ook zelf exporteren.' • TD

Tragisch liefdesverhaal

SINT-GENESIUS-RODE/WEMMEL Het tragische verhaal over de onmogelijke liefde tussen Julia Capuletti en Romeo Montacchi, twee jongelingen uit rivaliserende families in het Italiaanse Verona, vloeide op het einde van de 16e eeuw uit de pen van William Shakespeare. In 2006 creëerde vzw Fast Forward een amateur-productie van 'Romeo en Julia', speciaal voor anderstaligen die Nederlands leren. Nu, dertien jaar later, brengt Theater van A tot Z (ontstaan uit Fast Forward) het stuk weer tot leven, nu met professionele acteurs. Tekstschrijver Peter Schoenaerts: 'Ik wilde graag de basis en de poëzie van het verhaal behouden. Voor de rest moest de tekst eenvoudig blijven. Ik heb ongeveer een duizendtal frequente woorden uit het Nederlands gebruikt. Toch zit er ook literaire en poëtische creativiteit in.' Regisseur Dirk Van Vaerenbergh: 'Het belangrijkste is dat het publiek de zaal verlaat met een *wowgevoel* omdat ze alles hebben begrepen.' • HW

Romeo & Julia

Theater van A tot Z

MA • 18 MAA • 20.00

Wezembeek-Oppem,

GC de Kam,

02 731 43 31

DI • 19 MAA • 20.00

Sint-Genesius-Rode,

GC de Boesdaalhoeve,

02 381 14 51

DI • 26 MAA • 20.00

Wemmel,

GC de Zandloper,

02 460 73 24

De komende drie jaar pompt de Vlaamse Regering meer dan 18 miljoen euro in extra capaciteit voor het onderwijs in de ruime Vlaamse Rand. Het gros gaat naar de secundaire scholen. Het tekort aan plaatsen is nu al nijpend en de toestand belooft de komende jaren alleen maar erger te worden.

TEKST Tina Deneyer • FOTO Filip Claessens

Berichten over plaatstekort in de secundaire scholen van de Vlaamse Rand duiken almaar vaker op. Logisch: kleine kindjes worden groot en dus is het plaatstekort mee verhuisd van het basisonderwijs naar het secundair. 'De voorbije jaren hebben we vooral in het tekort aan plaatsen in het basisonderwijs geïnvesteerd omdat daar de grootste noden waren', zegt Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V). 'In de meeste steden en gemeenten zijn de tekorten daar nu grotendeels weggewerkt. In Dilbeek investeren we wel nog 3,2 miljoen euro in het basisonderwijs. De grootste noden verplaatsen zich nu naar het secundair onderwijs en dus realiseren we daar de volgende jaren extra plaatsen.'

WAT ZIJN DE NODEN?

Om die noden voor de komende jaren in kaart te brengen, liet de Vlaamse Regering in 2018 voor de tweede keer een *capaciteitsstudie* uitvoeren. De resultaten daarvan zijn niet geruststellend voor onze regio. Tegen 2024-2025 dreigt in de secundaire scholen van de ruime Vlaamse Rand een tekort van meer dan

8.000 plaatsen: 3.249 in de zone Vilvoorde (Machelen, Grimbergen, Wezembeek-Oppem, Overijse, Tervuren, Zaventem, Vilvoorde), 2.949 in de zone Dilbeek (Wemmel, Ternat, Opwijk, Merchtem, Kapelle-op-den-Bos, Londerzeel, Asse) en nog eens 1.841 in de zone Halle (Sint-Genesius-Rode, Beersel, Lennik, Halle). 'Als we daar de schatting van het tekort aan plaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijtellen, zitten we aan ongeveer 10.000 plaatsen te kort tegen 2024-2025', stelt Kasper Ossenblok van het Departement Onderwijs en Vorming. 'Wanneer we naar de relatieve tekorten kijken die verwacht worden in het schooljaar 2024-2025, dan vinden we acht gemeenten uit de Vlaamse Rand in de top dertig terug. In absolute cijfers zitten we in de stad Vilvoorde met een verwacht tekort van 1.730 plaatsen, in Dilbeek 835, in Zaventem 754.'

WAT MOET DAT KOSTEN?

Om de meest acute noden in het secundair onderwijs in heel Vlaanderen en Brussel te lenigen, trekt de Vlaamse Regering dit en de komende twee jaar 128 miljoen euro uit. 10 miljoen euro daarvan is voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 18 miljoen euro voor de ruime Vlaamse Rand. De grootste brok hiervan, bijna 5,2 miljoen euro, is voor de zone Vilvoorde, de zone Dilbeek krijgt 2,5 miljoen euro toebedeeld en de zone Zaventem 2,2 miljoen euro. Verder wordt ook geïnvesteerd in huursubsidies om op relatief korte termijn plaatsen bij te creëren. Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs keurt de Vlaamse Regering de finale lijst met de capaciteitsprojecten dit voorjaar nog goed. Willen we niet achter de feiten blijven aanhollen, dan zullen er in de toekomst nog veel meer middelen nodig zijn. 'We investeren de komende drie jaar in de steden en gemeenten met de grootste capaciteitstekorten', zegt minister Crevits. 'Ook na 2021 zullen er nog forse investeringen nodig zijn om de capaciteitsuitdagingen het hoofd te bieden.'

'Puur hypothetisch ga ik ervan uit dat ik 100 jaar word. Dan heb ik nog 35 jaren voor me waarin ik waardevolle dingen kan doen.'

Hoofd, hart op een lijn

'Als je stopt met leren, stop je met groeien. Dan stop je met leven.' Na een fraaie carrière van ruim dertig jaar bij de Nationale Bank van België vindt Marcia De Wachter het op haar 65e niet het moment om 'op rust' te gaan. Ze heeft zich geëngageerd in de gemeentepolitiek van Overijse en start haar eigen bedrijf op. **TEKST** Anne Peeters • **FOTO** Filip Claessens

Hoe komt een meisje uit Blaasveld, een deelgemeente van Willebroek, in de Vlaamse Rand terecht? Het was haar baan bij de Nationale Bank die De Wachter dertig jaar geleden deed verhuizen naar het groene Overijse. 'Elke dag vanuit Kapellen, waar ik toen woonde, naar Brussel rijden over de Antwerpse en de Brusselse ring? Dat was niet vol te houden. Dus gebruikte ik mijn middagpauze om immo-advertenties uit te pluizen. In juli '88 begon ik te werken in Brussel. Die zomer heb ik heel de Druivenstreek afgeschuimd. Op een zaterdag stonden we om 9 uur 's ochtends met de kinderen voor de deur van het huis waar we nu nog steeds wonen. Het was liefde op het eerste zicht. Hoofd, hart en vlinders in de buik: alles was in evenwicht.' Dat trio – hoofd, hart en buik – is belangrijk voor De Wachter. Het komt telkens weer naar boven als ze het heeft over haar leven na de Nationale Bank.

FR

LA TÊTE, LE COEUR ET L'INSTINCT SUR UNE MÊME LIGNE

'Lorsque l'on cesse d'apprendre, on cesse de grandir. Et de vivre.' Après une belle carrière de près de trente ans auprès de la Banque Nationale de Belgique, Marcia De Wachter, âgée de 65 ans, estime que le moment n'est pas encore venu de se reposer. Elle s'est engagée dans la politique communale d'Overijse et lance sa propre entreprise. 'Giving back était pour moi une motivation importante pour m'inscrire sur la liste du CD&V d'Overijse à l'occasion des élections

communales. Le moment était venu pour rendre quelque chose au parti qui m'a toujours soutenue. 'La pension à 65 ans? Très peu pour moi. Je trouve que c'est beaucoup trop tôt pour mettre un terme à sa vie active.' Grâce à ses connaissances et son expérience, De Wachter entend assister les gens dans le monde des entreprises à bien gérer leurs affaires. 'La tête, le coeur et l'instinct doivent se trouver sur une même ligne pour obtenir de bons résultats.'

TUJD OM TERUG TE GEVEN

'Dertig jaar heb ik kunnen leren in een fantastische functie bij de Nationale Bank, een instelling van algemeen belang. Nu kan ik wat ik daar heb geleerd, inzetten in mijn eigen bedrijfje en voor de lokale gemeenschap waar ik woon. Giving back was voor mij een belangrijke motivatie om tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in Overijse op te komen op de CD&V-lijst. Het was tijd om de partij, die me altijd heeft gesteund, iets terug te geven. Je verkiesbaar stellen, vraagt

en buik

engagement. Ik wou laten zien dat ik loyaal ben en dankbaar omdat ik met de steun van de partij een unieke loopbaan heb kunnen uitbouwen. De timing klopte ook. Ik kan nu veel meer zelf beschikken over mijn tijd.' De Wachter werd verkozen als gemeenteraadslid, de CD&V behaalde drie zetels en belandde in de oppositie. 'Ik vind het goed dat CD&V zelfstandig is opgekomen, niet in een kartel. Een kartel is een tactische, politieke constellatie die zelden duurzaam is. In een kartel is het heel moeilijk om je visie niet in de verdrukking te laten komen, om te kunnen zijn waarvoor je staat. De lijn van het bestaande kartel met Overijse 2002/N-VA week steeds meer af van de visie van mijn partij. Dat werd onhoudbaar. In de toekomst willen we meer hameren op de eigen identiteit, waarin verbinding en dialoog belangrijk zijn. Ik vond ook dat we met lijsttrekker Danny De Kock een goede kandidaat burgemeester hadden. Die man leeft met hart en ziel voor Overijse, ik had het hem absoluut gegund.'

ECONOMIE OF PSYCHOLOGIE?

'Puur hypothetisch ga ik ervan uit dat ik 100 jaar word en dus nog 35 jaar waardevolle dingen kan doen. Hoe kan ik een verschil maken voor mensen? Wat kan ik bijdragen? Diezelfde visie die ervoor gezorgd heeft dat ik me in de politiek van mijn gemeente heb begeven, heeft er ook voor gezorgd dat ik mijn eigen bedrijfje heb opgericht. En nee, 65 jaar is daar niet te oud voor. Alle kennis en ervaring, die ik heb opgedaan, die duizenden uren op de teller, laat je toch niet zomaar verloren gaan?' 'Daarom ben ik gestart met Brain@Trust. Die naam heb ik heel bewust gekozen. De basis van mijn consultancy ligt bij de psychodynamica. 85% van wat mensen doen, wordt gedreven vanuit hun onderbewuste. Aan de universiteit van Zürich heb ik technieken geleerd die de onbewuste motiveringen naar boven brengen. Net dat onderbewuste kan er voor zorgen dat mensen soms helemaal uit evenwicht zijn. Dat hun hoofd, hun hart en hun buikgevoel niet op één lijn staan. Dat onevenwicht belemmert je om te zien wie je bent en goed te zijn in wat je doet.

JAARRINGEN

'Je moet weten: mensen zijn als bomen. Bomen hebben jaarringen waaraan je hun ervaringen doorheen de tijd kan aflezen. Met mensen is het net zo. Terugkerende patronen of conflicten kan je verklaren vanuit wat ze vroeger hebben meegemaakt. Je leeftijd draag je ook in je brein, bewust en onbewust. Die imprint zorgt ervoor dat je op een bepaalde manier gedraagt, het zorgt voor actie en reactie.'

'Samen met een prof uit Leuven en de kleine start-up Mindspeller probeer ik om het manuele algoritme dat daarvoor nu wordt toegepast te digitaliseren. Nieuwe artificiële intelligentietechnieken maken dat mogelijk. Ik richt me met mijn economische achtergrond op senior teams en op familiebedrijven, 95% van de bedrijven in België zijn familiebedrijven. Zo'n bedrijf maakt verschillende fases door, waarin de interne dynamiek binnen de familie ook een belangrijke rol speelt. Zeker in periodes van transitie en bij generatiewissels. Zowel de individuen binnen de familie als de governance van het bedrijf hebben dan coaching en consulting nodig.'

'Ik wil mijn kennis en ervaring inzetten om mensen te verbinden.'

'Op het vlak van *good governance* heb ik de nodige ervaring, ik heb ook het International Directors-program van INSEAD gevolgd. Daarnaast heb ik me de laatste jaren stevig verdiept en getraind in de psychologie. Die combinatie van zakelijkheid en emotionaliteit is uniek. Het zorgt ervoor dat ik zowel de leden van de familie als het bedrijf kan coachen, op basis van wetenschappelijk uitgeteste technieken. Het unieke van die aanpak is dat participanten op die manier zelf veel meer uit hun onderbewuste kunnen bovenhalen. Zo werken vergroot het vertrouwen tussen mensen enorm. Mensen hebben meer contact en communiceren beter. Dat zorgt voor verbinding. Daar zie ik voor mezelf dan weer die link met de gemeentepolitiek; het zijn dezelfde mechanismen die spelen. Het gaat om de uitwisseling van energie tussen

mensen die een gemeenschappelijk identiteit delen, of dat nu te maken heeft met hun bedrijf of hun dorp. Die kenmerken die ik zelf zo belangrijk vind, vind ik ook terug bij de CD&V. Dat is een partij die verbindend wil zijn, in tegenstelling tot de middelpuntvliegende krachten die je tegenwoordig vaak ziet in de politiek.'

OP MIJN STERKST

'Op je 65e met pensioen? Niet voor mij. Ik vind het veel te vroeg om te stoppen met het actieve leven. Als je niet blijft leren, dan verschrompel je. Ik weet het: om te leren moet je uit je comfortzone komen. Dat kost moeite. Vroeger had ik daar ook het stereotiepe idee over: je groeit verder tot op een bepaalde leeftijd, dan sta je aan de top en daarna gaat het alleen maar bergaf. Nu weet ik dat het anders werkt. Fysiek ben je inderdaad niet meer in je *prime*, maar dat wordt mentaal ruimschoots gecompenseerd. De veerkracht van je hersenen is enorm. Ervaring heeft daar veel mee te maken. Een voorbeeld? Neem nu het doorlezen van het jaarverslag van de Nationale Bank. Dertig jaar geleden moest ik na een kwartiertje stoppen om alle info die op me afkwam te verwerken. Vandaag lees ik zo'n jaarverslag vlot uit, dankzij al die uren, dagen, jaren ervaring.'

'In de tijd van de neanderthalers was de fysieke veroudering een groot nadeel, maar ik ben ervan overtuigd dat dankzij de digitalisering en de makkelijkere manier om aan informatie te raken en ermee te werken, mensen veel langer actief kunnen blijven. In het IT-gebeuren zie je dat braincomputer interfacing een belangrijk domein is. Tussen de snelheid waarmee je denkt en de snelheid waarmee computers werken, zit maar één vertragende factor: de snelheid waarmee jij data kan invoeren in de computer. Wat dat betreft staan we aan de grens van quasi oneindige mogelijkheden. In de huidige context van langer werken is het belangrijk dat ouderen kunnen blijven leren van jongeren en vice versa. Kijk naar het Japanse eiland Okinawa, de plaats ter wereld waar mensen het langst leven. Voor elke persoon is daar een maatschappelijke rol weggelegd, op elke leeftijd. Dat zorgt voor een positieve energie die de wereld voor iedereen beter maakt.'

Loop eens een rondje kanaal

De zone tussen de Verbrande Brug en de sluis van Zemst is een corridor van open ruimte die vandaag veel gebruikt wordt door allerlei zachte recreanten die daar een frisse neus komen halen, sporten of de natuur observeren.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Veelal gaat het om mensen uit de regio omdat zij dit traject goed kennen. Veel mensen zijn er zich echter nog niet van bewust hoe goed je in deze gevarieerde zone kan wandelen. Je kan er bovendien een overstap maken naar de open kouters en natuurgebieden die er achter liggen. Hoog tijd voor een verkenning.

EINDELOOS

Je kan bijvoorbeeld vertrekken aan de Verbrande Brug, langs de westzijde van het kanaal.

Dan heb je een rechte wandel- of fietsweg van zes kilometer tot aan de sluis van Zemst. Daar kan je echter niet oversteken, dat doe je aan de defecte brug van Humbeek waar je momenteel gebruik kunt maken van de veerpont, of verder aan de brug van Kapelle-op-den-Bos of Tisselt. Vanaf die twee bruggen kan je in één ruk terugkeren tot aan de Verbrande Brug.

Afhankelijk van het doel van je wandeling, ben je gezegend met meer dan voldoende ontmoetingen. En als je dan toch echt niemand ziet, omwille van het slechte weer bijvoor-

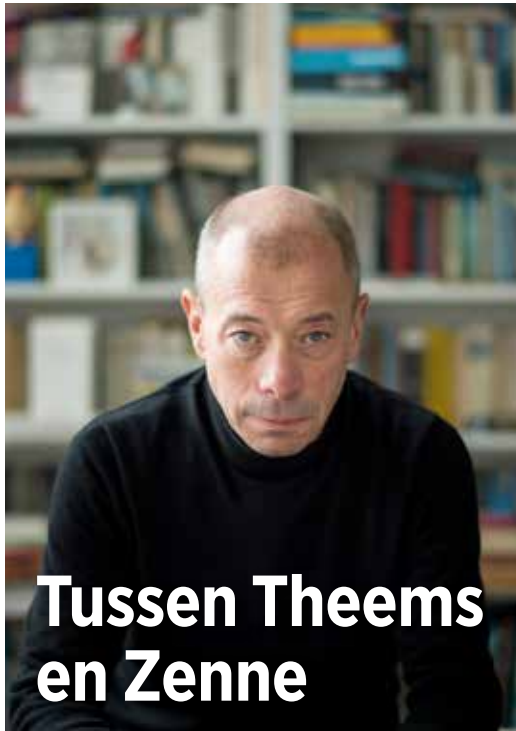
beeld, dan heb je nog altijd voldoende aan de flora en fauna die hier te zien is. Vogels op het water, planten op de oevers, van alles en nog wat op de scheiding tussen land en water... dit is werkelijk een traject vol natuur en mooie landschappen. Je kan er eindeloos ver kijken, zeker als je af en toe eens naar het achterland blik dat uitzicht geeft op enkele mooie kouters zoals die van Beigem.

ONTMOETINGEN

Op een zonnige zondag kan het hier wel eens wat drukker zijn, maar al bij al valt dat mee. Het voordeel van de drukte is dat je passanten van allerlei pluimage ontmoet. Ruiters, joggers, mountainbikers, vogelaars, botanisten, verdrietige zielen, joelende kinderen,... op de begane grond; roeiers en waterskiërs op het water, vissers aan de waterlijn. Het is altijd fijn om met telgen van dit divers mensenpalet een praatje te slaan. Afhankelijk van het moment waarop je ze treft, hebben ze allemaal wat te vertellen. Je komt dus slimmer thuis dan je bent vertrokken. Dit is met andere woorden een fijne ontmoetingsplaats.

Zo passeerde er mij enkele jaren geleden een joggende CEO van een belangrijk bedrijf uit de buurt, omringd door enkele lijfwachten. Het ietwat logge lichaam van de man ging golvend op en neer en het zweet gutste van zijn blinkende voorhoofd. Geen tijd, geen zin en geen aanleiding voor een praatje, dat was duidelijk. De norske blikken van de lijfwachten spraken boekdelen: laat ons met rust, we hebben het al moeilijk genoeg om deze inspanningen te moeten doen, zag je ze denken.

Als je dit traject regelmatig aflegt, kom je vast en zeker in contact met vogelaars, al of niet voorzien van hun kenmerkende attributen zoals laarzen en telenzen. Onafgebroken speuren ze het kanaal af op zoek naar bijzondere vogels

Tom Serkeyn is journalist bij RINGtv en violist bij de Vilvoordse muziekgroep Zakdoek. Hij is geboren in Brussel en woont in Peutie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Fatima Ualgasi, Joris Hintjens, en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

Tussen Theems en Zenne

als zaagbekken, eenden of allerlei meeuwensoorten. Op de plek waar de oeverzwaluwen in de kanaalberm broeden, houden ze graag halt om het af- en aanvliegen van deze kleine maar behendige vogels te observeren. Vogelaars hebben het niet zo begrepen op de vissers. 'Ze laten altijd afval achter, rijden met hun auto zo dicht mogelijk bij de visplaatsen en zijn van de zwijgzaamste types van het menselijk ras. Wat heb je daaraan?' Dan gaat het er bij de roeiers anders aan toe. Vanaf de oevers worden ze door hun trainer op de fiets luidkeels aangemoedigd. Dat gebeurt met een megafoon die je van wel een kilometer ver kunt horen. Als het niet snel genoeg gaat, volgt een sappige vloek, zeker bij mannelijke roeiers. Bij vrouwen valt de commentaar een stuk zachter en vriendelijker uit.

OUD BOS

Ter hoogte van Humbeek passeer je langs het Gravenbos, één van de oudste bossen van de regio. Je kunt er vrij wandelen op de openbare paden en opmerken dat een groot deel is vol geplant met populier. Maar je vindt er ook nog heel wat percelen met eeuwenoude zomereiken en beuken en de daarbij horende kruidachtige vegetatie. Als je in het voorjaar vanaf het kanaal naast de grot door de Candèledreef loopt, krijg je een prachtig beeld van de schitterende samenhang van de beukenbomen met de erbij horende lagere planten als gevlekt longkruid, bosviooltje en dagkoekoeksbloem. In de zomer legt het wijfje van de zeldzame keizersmantel – een grote dagvlinder – haar eitjes aan de voet van de beuken. De kleine rupsjes moeten dan op eigen kracht naar een viooltje kruipen om de blaadjes ervan op te eten en een jaar lang uit te groeien tot een volwassen vlinder. Dit is slechts een kleine greep uit het aanbod. Je kunt er nog veel meer ontdekken, veel meer dan in pakweg Oostenrijk of Kroatië.

Een zaterdag in februari. Ik ben met vrouw en dochter voor een weekendje in Londen. Het is bitter koud, maar aan de strakblauwe hemel staat een welwillend winterzonnetje, het ideale weer voor een fikse wandeling. We nemen een kijkje aan de Houses of Parliament, waar we een handvol vreedzaam demonstrerende anti-Brexiters vele groetjes uit *Brussels* overmaken en slenteren vervolgens langs de Theems richting Millennium Bridge om over te steken naar Tate Modern. Bijna halverwege lopen we even door de Victoria Embankment Gardens, een nogal lange naam voor een veeleer bescheiden park. Londen is vergeven van de standbeelden, monumenten en gedenkplaten en ook hier kijken enkele gewichtige personen in brons of steen van op hun voetstuk neer op de passanten die hen geen blik waardig gunnen. Eén van de standbeelden trekt mijn aandacht, wellicht omdat het zo'n beetje een Mercatorachtige figuur is, al is er bij mijn weten niet echt een link tussen de beroemde cartograaf uit Rupelmonde en Londen. En dan volgt een 'ach ja-moment', op de sokkel staat: WILLIAM TYNDALE / BORN A.D. 1484 / DIED A MARTYR AT VILVORDE IN BELGIUM A.D. 1536.

'Onze' William Tyndale dus, want wie in Vilvoorde woont, heeft op zijn minst al eens van hem gehoord. In mijn stad aan de Zenne hebben we een Tyndalepark met een Tyndalemonument en de protestantse kerk is vernoemd naar William Tyndale. Dat is natuurlijk niet zomaar. William Tyndale, geboren in het Zuid-Engelse graafschap Gloucestershire, is een katholieke priester die als eerste het Nieuwe Testament vertaalt vanuit het Grieks naar het Engels. Hij doet dat clandestien in Duitsland omdat het religieuze en politieke klimaat in Engeland te gevaarlijk is geworden, hij is eigenlijk een soort klimaatvluchteling. De

Engelse bisschoppen steigeren bij het idee van een bijbel in de volkstaal. Bovendien interesseert Tyndale zich voor het humanisme en is hij niet ongevoelig voor de denkbeelden van Luther. Dat is miserie zoeken. Tyndale komt uiteindelijk in Antwerpen terecht, maar daar wordt hij door een katholieke Engelse geheime agent verraden. Die levert hem uit aan de Spanjaarden die de plak zwaaien in de Zuidelijke Nederlanden.

William Tyndale wordt naar het kasteel van Vilvoorde gebracht, in die tijd de meest gevreesde gevangenis van de Nederlanden. De Engelse bijbelvertaler wordt ter dood veroordeeld voor ketterij. Maar hij zal niet levend verbrand worden, die methode is voorbehouden aan recidivisten. Tyndale zal eerst gewurgd worden en dan pas verbrand. Dat is een 'gunstmaatregel'. Zo zie je dat je het geluk ook al eens aan je kant kan hebben... De executie van William Tyndale vindt plaats op 6 oktober 1536, zijn as wordt in de Zenne gestrooid. De laatste woorden van Tyndale zijn naar verluidt: 'Heer, open de ogen van de koning van Engeland'. En die ogen zijn open gegaan want, o ironie van het lot, een jaar na de terechtstelling van Tyndale lag er op bevel van de koning in elke Engelse parochiekerk een vertaalde bijbel.

Sorry William, dat de reputatie van Vilvoorde zelfs tot in Londen reikt, is natuurlijk fijn, maar niet als ze zo bedenkelijk is als in dit geval. Deemoedig buig ik het hoofd voor de martelaar. Ik kijk wat schichtig om me heen om er zeker van te zijn dat niemand mij verwijtend aankijkt en zet er dan flink de pas in. Want met die Britten weet je de dag van vandaag maar nooit als ze door hebben dat je van *the continent* komt, en zeker *from Vilvorde*.

TEKST Tom Serkeyn • FOTO Filip Claessens

In onze reeks *Levenskunst* gaan we met een aantal mensen op zoek naar wat het leven brengt en hoe dat zo komt.

‘De mens is een ingewikkeld wezen’

Hoe verschillend hun achtergrond en leeftijd ook zijn, Lydia Chagoll en Ulrike Bolenz delen eenzelfde grote liefde voor het leven en de kunst. Zullen we ze levenskunstenaars noemen?

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Wat waren/zijn jullie mooiste momenten in het leven?

Chagoll: ‘Het moment dat ik mijn levenspartner, Frans Buyens, leerde kennen. Ik was 42 jaar. Hij maakte opnieuw het extraverte kind in mij los. Dat vrolijke meisje in mij was sinds de oorlog niet meer naar boven gekomen. Mijn opgewekte persoonlijkheid was ik kwijtgespeeld in de Japanse concentratiekampen, waar ik meer dan drie jaar heb doorgebracht. Het is Frans die me heeft aangemoedigd om een boek over mijn jaren tijdens de oorlog te schrijven. Let wel: ik heb me nooit als slachtoffer gedragen. Dat weiger ik. Pas dan geef je de onderdrukker gelijk.’

Bolenz: ‘Niet zo makkelijk om er één moment uit te pikken. Ik ben een gelukkig mens. Als ik ’s ochtends opsta, ben ik blij dat ik leef. Als ik ’s avonds ga slapen, denk ik: *dat de nacht maar snel voorbijgaat, want ik heb nog zoveel ideeën die ik wil realiseren.*’

Chagoll: ‘Waarschijnlijk is jouw leven minder getekend door hoogte- en dieptepunten. Als ik naar mijn leven kijk, dan zie ik een periode voor en een periode na de oorlog.’

Bolenz: ‘Ik ben een kind van na de oorlog. Maar onderschat toch niet de impact die de oorlog

ook op mijn generatie heeft gehad. Thuis werd er veel over gepraat. Mijn ouders waren kinderen tijdens de oorlog. Dat heeft een enorme stempel op hun leven gedrukt. Iets waar ze zich van hebben moeten bevrijden.’

Hoe belangrijk zijn relaties in jullie leven?

Bolenz: ‘Ik heb meerdere grote liefdes gekend. Altijd intens. Hoe meer ik met een partner kan delen, hoe mooier de relatie. Soms is het ook op. Dan komt het erop aan keuzes te maken en op een mooie manier uit elkaar te gaan. Niet altijd eenvoudig, maar wel noodzakelijk om jezelf niet te verliezen.’

Hoe gaan jullie om met verliefdheid?

Bolenz: ‘Verliefdheid is een heerlijk gevoel. Je ziet het leven door een roze bril en je libido stijgt aanzienlijk.’ *(lacht)*

Chagoll: ‘Frans en ik zijn tot op het einde verliefd gebleven. Toen hij ongeneeslijk ziek werd, heeft hij voor euthanasie gekozen. Het moment waarop hij stierf, zat ik naast hem op het bed. Hand in hand. Zijn blik was naar mij gericht. Dat ik er toen voor hem kon zijn, heeft veel voor mij betekend. Ik denk dat dit wederzijds was.’

Wat heb je tijdens al die jaren over samenleven geleerd?

Chagoll: ‘In een relatie moet je veel water bij de wijn doen. Dat houdt een relatie in stand. Alleen moet je erop letten dat je wijn geen water wordt. Tijdens al mijn jaren met Frans hebben we altijd zuivere wijn gedronken.’

Bolenz: ‘Ik ben er nogal gerust in dat mijn huidige relatie geen water zal worden. Hoe graag ik mijn leven met iemand deel, ik kan ook zonder

een relatie gelukkig zijn. Ik leef voor de kunst. Dat geeft me heel veel voldoening.’

Na de mooiste momenten, nu de moeilijkste momenten.

Bolenz: ‘Dat was acht jaar geleden, het moment waarop mijn vader stierf. Hij is 84 geworden. Als 17-jarige vocht hij aan het front, later is hij gedeserteerd en dat heeft hem waarschijnlijk het leven gered. Nadien beleefde hij heel wat mooie jaren tot hij op zijn 49e plots blind is geworden. Die beperking heeft de rest van zijn leven getekend en maakte het voor mij nog moeilijker om afscheid van hem te nemen. Afscheid nemen van mijn grootmoeder was ook moeilijk, maar van haar einde ging zoveel meer rust uit. Dat maakte het afscheid lichter om te dragen.’

Chagoll: ‘De jaren na de dood van Frans waren voor mij een moeilijke periode. Vier jaar heeft het geduurd vooraleer ik over hem kon spreken zonder te huilen. Het verlies was bijzonder pijnlijk. We waren niet alleen elkaars beste vrienden, we werkten ook heel goed samen. Weet je, we gunden elkaar succes. Dat is belangrijk in een relatie. Gelukkig heeft met de jaren het verdriet plaatsgemaakt voor dankbaarheid. Dankbaarheid voor de mooie 31 jaren die we samen hebben beleefd. Hij is nog altijd in mijn gedachten.’

Waren er tijdens jullie relatie ook dieptepunten?

Chagoll: ‘Frans is twee keer boos geweest. Ik ben daar niet op ingegaan, en die boze momenten zijn gepasseerd. Als je van iemand houdt, dan wil je toch niet dat details de essentie van je relatie overschaduwden?’

Bolenz: ‘In de liefde wil je de andere vrijheid

Lydia Chagoll (1931)

- Oprichtster van het balletgezelschap Ballet Lydia Chagoll.
- Cineaste en schrijfster.
- Woont in Overijse.
- Ontving in 1982 de *Prijs van de rechten van de mens*.

Ulrike Bolenz (1958)

- Kunstnaares.
- Is internationaal bekend om haar vrouwelijke silhouetten in zuilen van plexiglas en haar bijzondere portrettechniek.
- Woont in Vilvoorde.

geven. Als je naar de andere kijkt als je bezit, dan gaat het fout. Dan krijg je afgunst en dat is als een vergif. In de liefde wil je vooral geneureus zijn en de andere ruimte geven. Ik heb dan ook een hekel aan jaloezie. Het staat zo vaak geluk in de weg.'

Esther Perel, een Belgische psychotherapeut, heeft het vaak over de liefde als een spanningsveld tussen vrijheid en geborgenheid.

Bolenz: 'Dat vat inderdaad de complexiteit van relaties goed samen. Relaties zijn trouwens een dynamisch gegeven. Je evolueert en ofwel evolueert je relatie mee ofwel niet.'

Chagoll: 'Dat is allemaal waar, maar laten we toch niet vergeten dat je al die inzichten over relaties binnen de tijdsgeest moet zien. Veertig jaar geleden bood een relatie voor een vrouw in de meeste gevallen financiële zekerheid. Het is pas sinds de onafhankelijkheid van de vrouw dat er aandacht kwam voor relaties waarin er ruimte is voor vrijheid en geborgenheid.'

Jullie lijken me allebei gefascineerd door het menselijk lichaam.

Chagoll: 'Ik hou ervan iemands gezicht te observeren en de manier waarop hij of zij beweegt. Wanneer ik naar iemand kijk, komt er in mijn fantasie een heel verhaal tot leven.'

Bolenz: 'Het menselijk lichaam is interessant, maar wat mij het meest boeit, is wat er in zijn hoofd omgaat en hoe hij dat via zijn gelaatsuitdrukkingen of lichaamstaal communiceert. De psyche van de mens is voor mij een onuitputtelijke bron van inspiratie.'

Hoe is het vandaag met die menselijke psyche gesteld?

Bolenz: 'Het valt me op dat we in een maatschappij leven met een heel hoog *fungehalte*. Zonder dramatisch te willen klinken, vind ik dat een gevaar voor de democratie. Als we met zijn allen meer en dieper zouden nadenken, zou onze wereld veel minder vatbaar zijn voor populisme.'

Chagoll: 'Denken is vermoeiend. En dus is de verleiding groot om anderen in jouw plaats te laten denken. Weet je dat ik nog steeds elke dag zowel naar het Vlaamse, Franstalige, Nederlandse als

internationale nieuws kijk? Je wil toch waakzaam blijven. Zeker als je ziet hoe we opnieuw in een tijd beland zijn waarin bepaalde machthebbers mensen in categorieën indelen. Mensen verdelen om ze zo te kunnen beheren en beheersen, het is jammer genoeg weer heel actueel.'

Heeft dit ook niet te maken met de complexiteit die een multiculturele samenleving met zich meebrengt?

Chagoll: 'Iedereen kent het woord sympathie en antipathie. Een woord dat we niet voldoende kennen, is empathie. Moesten we dat woord beter begrijpen en toepassen, dan zouden we minder over 'de vreemdelingen' spreken en ze meer als 'mensen' benaderen. Als ik hoor wat migranten vandaag allemaal meemaken, dan beleef ik mijn oorlogsverleden opnieuw. Ik heb de horror gekend. Ik wil niet dat anderen het leren kennen. Als we uit de ellende van de Tweede Wereldoorlog als mensheid toch maar iets zouden leren, dan is die gruwel tenminste niet voor niets geweest.'

BOLENZ:

'De gedachte dat ik er op een bepaald moment niet meer zal zijn, vind ik niet prettig.'

Bolenz: 'Je raakt de diepere betekenis van 'mens zijn' aan. Als mens wil je datgene wat je gekregen hebt in een betere toestand achterlaten. Het kan melig klinken, maar eigenlijk probeer je op je eigen manier je steentje bij te dragen aan een betere wereld.'

Er stroomt kunstenaarsbloed door jullie aderen. Wat betekent kunst voor jullie?

Chagoll: 'Kunst kan de wereld niet veranderen, maar een kunstwerk kan je wel uitnodigen om even een andere wereld binnen te stappen en zo een connectie te maken met de gedachten of gevoelens van de kunstenaar.'

Bolenz: 'In mijn werk 'Ateliervogel' druk ik uit wat kunst voor mij betekent. Je ziet een vrouw met vleugels die in haar atelier geniet van de

vrijheid die kunst haar geeft. Kunst kan volgens mij de wereld wel veranderen. Je kan er een politiek statement mee maken en politieke geesten aan het denken zetten.'

Chagoll: 'Je creëert, in de hoop dat je daarmee iets kan veranderen.'

Bolenz: 'Soms heeft een kunstwerk een lange incubatieperiode nodig. Onlangs heb ik een werk gemaakt dat 25 jaar in mijn gedachten aan het rijpen is geweest. Het is geïnspireerd op een dansvoorstelling van Anne Teresa De Keersmaeker. De zelfzekerheid waarmee de vrouwen op het podium naar voren stapten en als het ware op een muur botsten, maar toch bleven doorgaan, heeft een sterke indruk op me gemaakt.'

Chagoll: 'Het mooie aan kunst is dat het iets kan losmaken. Onlangs zag ik op een expo een kindje met verwondering naar een schilderij kijken. Dat tafereel van een schilderij dat erin slaagt iets met een jonge mens te doen, had iets buitengewoons. De kunstenaar die iets maakt en daarmee iemand vrolijk maakt of zin geeft om door te gaan, prachtig toch?'

De mens die via kunst in staat is om schoonheid te creëren: een troostende gedachte?

Bolenz: 'Eigen aan de mens is dat hij zowel tot het mooiste als tot het gruwelijkste in staat is. Die dualiteit zit in elk van ons. De vraag is: waarvoor kies je en wat doe je ermee?'

Chagoll: 'Om die schoonheid te kunnen zien, is het belangrijk dat iemand je ogen opent voor de schoonheid van de kunst. Bij mij heeft de schrijver Hermann Hesse een liefde voor houten beelden doen ontluiken.'

Kunnen we zeggen dat er in ieder van ons een stukje kunstenaarschap zit?

Chagoll: 'Ik zie mezelf niet als een kunstenaar. Ik vergelijk me veel liever met een werkman die in Overijse woont en regelmatig klusjes bij me komt doen. Zoals hij een werkman is, zo ben ik een werkvrouw. Voor mij is het belangrijkste de inzet waarmee je iets doet.'

Bolenz: 'De overgave waarmee je werkt, is de essentie. Het is vanuit die overgave dat je mooie dingen kan maken. Dat geldt evenzeer voor een klusjesman, een filmmaker, een schilder, een bakker, enzovoort.'

Chagoll: 'Iedereen kent het woord sympathie en antipathie. Een woord dat we niet voldoende kennen, is empathie.'

DE

DER MENSCH IST EIN KOMPLIZIERTES WESEN'

„Dem Menschen eigen ist, dass er sowohl zum Schönsten als auch zum Grauvollsten fähig ist. Es stellt sich die Frage: Wofür entscheidet man sich, und was fängt man damit an?“ „Für mich hat *Lebenskunst* alles mit der Haltung zu tun, mit der man im Leben steht. Dem anderen offen gegenüber stehen, neugierig sein für das, was in der eigenen Umgebung und in der Welt passiert, und sich vor allem bewusst sein, dass man als Mensch nicht alles wissen kann.“ „Ich finde es vor allem wichtig, dass man im

Rahmen der eigenen Möglichkeiten die eigenen Träume so weit wie möglich zu realisieren versucht. Natürlich sind die Möglichkeiten eines jeden von uns unterschiedlich, aber innerhalb von allerlei Einschränkungen es schaffen, dennoch so weit wie möglich als Mensch zu wachsen, darum geht es mir in diesem Leben.“ „Wir müssen begreifen, dass wir geboren werden, um zu sterben. Die Erkenntnis, dass meine Zeit begrenzt ist, lässt mich die kleinen Dinge noch mehr genießen.“

► Hoe gaan jullie om met ouder worden?

Chagoll: 'Ik ben op het punt gekomen dat ik alles voor de laatste keer aan het doen ben. Zo ben ik twee jaar geleden nog eens naar Auschwitz gegaan. Het voelde als een pelgrimstocht. Ik ben tevreden dat de Unesco in die plek heeft geïnvesteerd en het nu echt de moeite loont om die plaats te bezoeken. Dit jaar ben ik voor de laatste keer naar Polen gegaan. Binnenkort ga ik voor de laatste keer naar Amsterdam, op museumbezoek.'

Is dat niet confronterend plaatsen bezoeken in het besef dat je ze nooit meer zal zien?

Chagoll: 'Maar ik ben 87 jaar! Ben ik niet heel geprivilegieerd dat ik hier zo lang heb mogen rondlopen? Ik vind mezelf een bevoorrecht mens en ben oprecht tevreden dat ik dit nog met mijn volle bewustzijn kan beleven.'

Bolenz: 'Wat ik wil weten Lydia, ben jij gelovig?'

Chagoll: 'Zoals je weet, heb ik tijdens de oorlog in meerdere kampen verbleven. In het tweede kamp was ik heel gelovig. De vrouw van de rabbin gaf me les in het Hebreeuws. Ze gaf me ook een mooi klein gebedenboek in filterdun papier. Toen we naar een derde kamp moesten verhuizen, heb ik dat boekje moeten inleveren. Op dat moment heb ik God mee ingeleverd.'

Wat heeft je leven zonder een gebedenboekje je geleerd?

Chagoll: 'Voor mij heeft *levenskunst* alles te maken met de houding waarmee je in het leven staat. Openstaan voor de andere, nieuwsgierig zijn naar wat er in je omgeving en in de wereld gebeurt en vooral je bewust zijn dat je als mens niet alles kan weten.'

Bolenz: 'Ik vind het vooral belangrijk dat je binnen het kader van je mogelijkheden je dromen zo maximaal mogelijk probeert waar te maken. Natuurlijk zijn de mogelijkheden van elk van ons verschillend, maar binnen allerlei beperkingen erin slagen toch zoveel mogelijk als mens te groeien, is waar het mij in dit leven om te doen is.'

Zie je het leven dan als een grote groeicurve?

Bolenz: 'Lichamelijk gaan we er niet op vooruit. Het aftakelingsproces kan je niet tegenhouden. Maar als je het geluk hebt niet te dementeren, blijf je mentaal groeien. Het universum van je gedachten wordt dan alleen maar groter.'

CHAGOLL:

'We moeten begrijpen dat we geboren worden om te sterven.'

Chagoll: 'Daarom zie ik zo graag kinderen bezig. De verwondering waarmee ze naar de wereld kijken, is prachtig om te zien. Als oudere mensen kunnen we daar veel van leren. Hoe meer we onze geest openhouden, hoe meer we leren en hoe minder we verstarren. Daarom kijk ik ook graag naar documentaires. Ze zorgen ervoor dat ik met een open blik naar de wereld blijf kijken.'

Jullie hebben een grote fascinatie voor de mens. Hoe kijken jullie vandaag naar de mens?

Chagoll: 'De mens is een ingewikkeld wezen. Het valt me op dat hij zichzelf graag voor de gek houdt. En dat vind ik zelig. Je moet je beperkingen kennen. Dat is het begin van alle wijsheid.'

Dat principe geldt ook voor mezelf. Ik flap er soms te snel te veel uit.'

Bolenz: 'In mijn werken toon ik vooral de mens in zijn tijd. Zo is mijn werk 'De lachende vrouwen' tot stand gekomen na de val van de muur in Berlijn. Er heerste euforie toen. Die lachende vrouwen drukken het gevoel uit van *het kan alleen maar beter worden*. Mijn observaties van de mens vertellen me vooral dat de mens voortdurend evolueert.'

Hoe kijken jullie naar het leven dat voor jullie ligt?

Chagoll: 'De man met de zeis is op de achtergrond aanwezig. Ik weet dat hij op een bepaald moment aan mijn voordeur zal staan. Ik wil daarover niet zanken. Zo gaat het in dit leven. We moeten begrijpen dat we geboren worden om te sterven. Het besef dat mijn tijd beperkt is, doet me nog meer van de kleine dingen genieten.'

Ben je bang voor de dood?

Chagoll: 'Ik heb twee bijna-doodervaringen gehad. Zalig was dat. Het voelde alsof ik door een tunnel met heel veel licht zweefde. Waarom zou je voor zoiets bang zijn?'

Bolenz: 'Kan jij dat niet zeggen omdat je een moeilijk maar vervuld leven hebt geleid? Zelf ben ik wel bang voor de dood. Hoe ouder ik word, hoe groter mijn verbeelding. Al die ideeën die maar komen, daar wil ik nog veel mee doen. De gedachte dat ik er op een bepaald moment niet meer zal zijn, vind ik niet prettig.'

Ulrike Bolenz maakte twee nieuwe doeken, geïnspireerd op haar ontmoeting met Lydia Chagoll. Vind ze op www.randkrant.be

2 | DE MENS EN ZIJN DIER

Oscar de hond

Ilse Pauwels en haar gezin zijn gek op hun hond Oscar. Hun vijfde gezinslid is een rottweiler en ziet er een beetje gevaarlijk uit, maar dat is schijn. Hij speelt voor alle gezinsleden een bijzondere rol in hun leven.

TEKST Tine Maenhout • FOTO Filip Claessens

De familie woont in Meise, mama Ilse is er waarnemend directeur van de gemeentelijke basisschool in Sint-Brixius-Rode. Wat betreft de hond is jongste dochter Katelijn resoluut. Oscar betekent veel voor haar. Wanneer ze op school een moeilijke dag heeft gehad, vleit ze zich tegen hem aan en komt ze tot rust. 'Als ik boos ben, kan Oscar mij kalmeren. Hij voelt het wanneer ik verdrietig ben en slaagt er altijd in om mij te troosten. We begrijpen elkaar voor de volle honderd procent. Oscar laat mij ook gewoon praten. Hij kan enkel blaffen en dus luistert hij altijd goed. Ik kan niets verkeerd tegen hem zeggen. Er zijn geen foute zinnen. Hij bewaart ook al mijn geheimen, vertelt nooit iets verder. Tegelijk is hij zacht en lief. Ik kan dicht bij hem liggen en dan legt hij zijn poot over mij. Zalig.'

Mama Ilse knikt bevestigend. 'Katelijn heeft een heel natuurlijke band met Oscar. Dat is mooi om te zien. Hij speelt een belangrijke rol in haar leven. Oscar heeft voor Katelijn zowat dezelfde betekenis als de betere zen-therapeut.' Voor haar en haar zus Soetkin is Oscar hun beste vriend. Als de rest van de wereld geen tijd voor hen heeft, is hij er altijd. 'Mijn vrienden die ook dieren hebben, begrijpen dat', zegt Katelijn. 'Ook zij praten met hun huisdier. Ze vertellen hun problemen en dat lucht op.'

VIJFDE GEZINSLID

Katelijn en Soetkin kregen hun hond drie jaar geleden voor kerst. 'De twee dochters zijn dus

eigenlijk de baas', knipoogt Ilse. Al is dat in de praktijk niet altijd haalbaar. Walter, de man van Ilse, neemt Oscar mee naar de hondenschool. In de eerste plaats moet Oscar naar hem luisteren. 'Het is een hele klus, een puppy in huis', lacht Ilse. 'Het is als een kind opvoeden, maar moeilijker, want ze kunnen geen feedback geven. Ze moeten alles leren. De eerste twee jaar kruipt daar veel werk in. Eigenlijk is Oscar ons vijfde gezinslid, met zijn eigen groeiproces. Hij begint te beseffen wat mag en niet mag en soms neemt hij al eens mee een opvoedende rol op over de kinderen. Wanneer ze ruzie maken bijvoorbeeld. Dan haalt hij hen uit elkaar. We praten als gezin over de opvoeding van Oscar. Het doet ons over veel dingen nadenken.'

GEEN VERBORGEN AGENDA

'Zonder Oscar zou ik een andere persoon zijn', zegt Ilse. Hij maakt me bewust van gevoeligheden bij mezelf en bij de kinderen. Oscar zorgt er ook voor dat ik vaak ga wandelen en de natuur intrek. Hij is onmisbaar.' Een rottweiler heeft een slechte reputatie. Onterecht vindt Ilse. 'Je mag een hond gewoon niet uit-

dagen. Kleine honden bijten meer dan rottweilers, maar die verhalen halen de krant niet, want de gevolgen zijn veel minder ingrijpend. Eigenlijk heeft een rottweiler een zacht karakter. Het is een opdracht voor alle mensen met een hond om te leren omgaan met hun dier. Een hond voelt veel aan, maar als baas moet je ook leren om je hond aan te voelen. Zodat je weet wat hij kan verdragen en wat niet. Als je daar in slaagt dan krijg je een fantastische, pure relatie.'

Dieren als Oscar schenken eigenlijk iets wat iedereen nodig heeft: oprechte aandacht en zorg, zonder verborgen agenda. Onvoorwaardelijk. 'Kijk', zegt Ilse terwijl ze een fotoalbum bovenhaalt, 'soms mag Oscar met ons mee op reis, zoals vorig jaar naar Texel.' Het gezin staat aan de vloedlijn, met Oscar tussen hen in. 'Ik kan me geen leven voorstellen zonder dieren. Als je het niet ervaren hebt, weet je niet wat het is. Ik kan echt zitten piekeren, soms huil ik eens omwille van dingen die moeilijk lopen. En dan is Oscar daar, die zijn hoofd op mijn schoot legt en me het gevoel geeft dat het allemaal zo erg niet is. En dat is alles wat nodig is.'

Zes nieuwe voor zes

6 van de 19 gemeentebesturen uit de Vlaamse Rand gaan de komende zes jaar aan de slag met een nieuwe burgemeester. Wat zijn hun goede

voornemens? **TEKST** Luc Vanheerentals • **FOTO** Filip Claessens

Christiaan Selleslagh (Open VLD) in Grimbergen, Gerda Van den Brande (N-VA) in Meise en Bertrand Waucquez (Kraainem-Unie) in faciliteitengemeente Kraainem werden benoemd voor de volle zes jaar. Yves Ghequière (Link@venir) van faciliteitengemeente Linkebeek werd voorgedragen door de gemeenteraad, maar werd niet benoemd door Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Maarten Mast (Lijst 1785) de burgemeestersjerp zolang titelvoerend burgemeester Maggie De Block (Open VLD) een ministerpost bekleedt, terwijl Marc Grootjans (CD&V) in Machelen de sjerp in de loop van de legislatuur doorgeeft aan partijgenote Karina Rombouts. Zij ziet voorlopig af van het burgemeestersambt omwille van ziekte van haar man.

In **GRIMBERGEN** was er veel heisa over de aanwezigheid van Vernieuwing van ex-Vlaams Belanger Bart Laeremans in de coalitie met Open VLD en N-VA, maar burgemeester Chris Selleslagh (Open VLD) is ervan overtuigd dat zijn bestuur tegemoet zal komen aan de bezorgdheden van de bevolking. Het bestuur wil onder meer nieuwe mogelijkheden zoeken om betaalbaar wonen te realiseren voor mensen met een band met de streek. Op vlak van veiligheid mag er meer blauw op straat worden verwacht en een verdere uitbouw van het netwerk van slimme camera's. Inzake mobiliteit wordt er niet alleen sterk ingezet op het onderhoud en de aanleg van veilige voet- en fietspaden, maar ook op een vlotte bereikbaarheid van de handelaars. Zo zal er onder of nabij het Gemeenteplein in Strombeek-Bever een ondergrondse parking worden aangelegd.

In **MEISE** zwaait Gerda Van den Brande (N-VA) de komende legislatuur de scepter. Haar partij vormt er een coalitie met Samen Anders en Pro. Het versterken van het vertrouwen in de politiek door deontologische codes voor mandatarissen, efficiënt klachtenbeheer en

jaar

verspreiding van audiovisuele opnames van de gemeenteraad is een belangrijk aandachtspunt. Van den Brande en co willen verbindend werken en het maatschappelijk weefsel ondersteunen. Door onderhoud van openbaar groen en energiebesparing wil Meise haar karakter van een nette, groene en landelijke gemeente versterken. Naast verkeersveiligheid en toegankelijke mobiliteit wil men ook de algemene veiligheid verhogen door onder meer het netwerk van slimme camera's uit te breiden.

In **KRAAINEM** leidt Bertrand Waucquez een coalitie van Kraainem-Unie en LB. Omdat in faciliteitengemeenten schepenen rechtstreeks worden verkozen, hebben Kraainem-Unie en oppositie Défi+MR+Onafh. in het college elk drie zetels. Als het college over een dossier geen consensus bereikt, beslist de gemeenteraad. 'We streven naar een stabiel bestuur waarbij iedereen van goede wil en met goede ideeën welkom is. Op vlak van infrastructuur willen we meer kwalitatieve voet- en fietspaden en overleg met het Vlaams en Brussels Gewest over het sluipverkeer. Zo zijn we niet gelukkig met het Brusselse project om aan de metro Kraainem een grote parking te bouwen, want dat zal onze gemeente opzadelen met bijkomend verkeer. Ook het groene karakter, de betonstop, asbestverwijdering en luchtkwaliteit zijn belangrijke thema's', aldus Waucquez.

Ook in **LINKEBEEK** zitten meerderheid (Link@venir) en oppositie (LKB) samen in het college. Yves Ghequière (Link@venir), die voor zijn burgemeestersvoordracht de steun kreeg van twee verkozenen van Activ', zegt een goede samenwerking na te streven in het college en de gemeenteraad. 'Mobiliteit is een zwaar probleem in Linkebeek. We willen een betere verdeling van de weg tussen autobestuurders en zwakke weggebruikers en overleg met buurgemeenten en gewesten over het transitieverkeer. We zullen nieuwe duurzame initiatieven nemen zoals het energieverbruik scannen van openbare gebouwen, volkstuinten en premies voor de aankoop van elektrische fietsen en steps. Op sociaal vlak willen we het OCMW genoeg middelen ter beschikking stellen om de toenemende armoede aan te pakken en maatregelen om te vermijden dat jongeren wegens de dure woningprijzen moeten verhuizen.' Op 11 februari maakte Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Liesbeth Homans (N-VA) bekend dat ze Ghequière niet zal benoemen omdat hij bij het versturen van de kiesbrieven voor de

gemeenteraadsverkiezingen van 2018 de taalwetgeving niet correct heeft gevolgd. Hierdoor zal hij 'aangewezen burgemeester' zijn en zal Linkebeek een schepen minder tellen.

In **MERCHEM** vormt Lijst 1785 coalitie met CD&V-Plus en zwaait Maarten Mast de plak. 'We gaan meer investeren in voet- en fietspaden en breiden omwille van de bevolkingstoename het gemeentelijk onderwijs uit. Op vlak van ruimtelijke ordening integreren we heden-daagse visies in BPA's en RUP's. Zo willen we ten aanzien van de actuele wildgroei aan appartementen meer aandacht voor het behoud van open ruimte en groen teneinde de gemeente leefbaar te houden. We zetten ook in op duurzame energie en denken aan zonnepanelen op gemeentegebouwen en aan de twee geplande windmolens in Peizegem, waarvan de vergunning momenteel door omwonenden bij de Raad van State wordt betwist', aldus Mast.

In **MACHELEN** vormt de CD&V van burgemeester Marc Grootjans coalitie met N-VA en Open VLD. 'Na de grote infrastructuurprojecten van de afgelopen jaren willen we nu vooral de politiek weer dichterbij de burger brengen. Het bestuur zal in wijken gaan luisteren naar de bekommernissen van de inwoners en op basis daarvan een beleid uitstippelen. We willen het sociale leven in Machelen en Diegem nieuwe impulsen geven, onder meer door het verenigingsleven te versterken', aldus Grootjans. Ook prioritair is de aanpak van de zware sociale problemen zoals werkloosheid en kinderarmoede. Niet duidelijk is wat er gaat gebeuren met het Uplace-terrein, maar Grootjans hoopt alleszins op bijkomende tewerkstelling.

FR

SIX NOUVEAUX POUR SIX ANS

6 des 19 administrations communales du Vlaamse Rand auront un nouveau bourgmestre les six prochaines années: Grimbergen, Meise, Kraainem, Linkebeek (début février, la ministre flamande des Affaires intérieures Liesbeth Homans (N-VA) a décrété qu'elle refusait de nommer le candidat proposé Yves Ghequière à la fonction de bourgmestre), Merchtem et Machelen. C'était une surprise dans quelques-unes de ces communes. Quelles sont leurs bonnes intentions? Outre une série de dossiers locaux, les caméras intelligentes, l'amélioration des trottoirs et des pistes cyclables, un habitat abordable et une politique durable semblent être les priorités.

© PAUL BUSSELEN

Zachte ooievaarsbek

Het was me wel het jaartje, 2018. Heet, gortdroog, verrassend. Een bevestiging van de voorspelde klimaatrends. Verrassend? Ja, om vele redenen, onder meer omdat er op het terrein één duidelijke winnaar uitsprong die het overal fantastisch goed heeft gedaan. Een wielrenner? Voetballer? Iemand van de hockeyploeg? Nee hoor. De zachte ooievaarsbek. Dit klein plantje heeft zich afgelopen jaar werkelijk overal gevestigd. Je houdt het niet voor mogelijk. Het is een soort bodembedekker die je op veel soorten grond terugvindt. Hij groeit in wegbermen, graslanden en gazons, op aangevoerde grond of opgespoten terreinen, langs de spoorweg.... Je noemt het, hij staat er, maar is verder onschuldig, want geen exoot en niet invasief.

De nieuwe groeiplaatsen zijn spectaculair toegenomen. Dat is goed nieuws voor het *bruinblauwtje*, een kleine dagvlinder die zich nu gestaag uitbreidt dankzij de vermeerdering van zijn waardplant. Het plantje doormaakt zowel droge als nattere periodes en valt op door de talloze ronde blaadjes die zich over de bodem verspreiden. De piepkleine, roze bloempjes verschijnen omstreeks mei en zingen het uit tot ongeveer september, maar uitbundig kan je de bloei zeker niet noemen.

Enkele tientallen jaren geleden was zachte ooievaarsbek ook al aanwezig, maar nu is het dak er helemaal af en kan je er niet meer naast kijken. Wetenschappers denken dat de klimaatopwarming er voor iets tussen zit. Hoe dan ook is het de moeite om het kleinood van dichtbij te bekijken. Het zit zo mooi in elkaar en de bloempjes zelf zijn een wonder van fijne techniek en elegantie.

TEKST Herman Dierickx

Op een half uur van Breendonk naar Brussel

Sneltram langs de A12

De sneltram heeft al een lange geschiedenis achter de rug, tenminste toch op papier. Begin vorig jaar werd het tracé tot Breendonk definitief vastgelegd.

Later is nog een verlenging voorzien tot Boom.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Ja, we hebben er lang moeten op wachten en het is niet altijd duidelijk waarom dat alles zo lang moet duren. Maar zeker is: de sneltram langs de A12 tussen Wilbroek en Brussel komt er. De definitieve beslissing werd iets meer dan een jaar geleden genomen; nu is het wachten op de uitvoering. Tussen Breendonk en Londerzeel rijdt de tram aan de oostkant van de A12 autosnelweg, tussen Londerzeel en Brussel ligt hij aan de westkant. Samen met de werken voor de ringtrambus van het UZ Jette over Vilvoorde naar de luchthaven en de fietssnelweg van Meise naar Strombeek is dat minstens goed voor grofweg tien jaar uitgebreide wegenwerken. En dan hebben we nog niets gezegd over

de verbreding - oeps: optimalisering - van de Ring rond Brussel tussen Zaventem, Wemmel en Groot-Bijgaarden. De inwoners van de noordrand zullen het geweten hebben.

TRAM IN EIGEN BEDDING

Maar goed: je bakt geen omelet zonder eieren te breken. En we krijgen er een vlotte verbinding met het openbaar vervoer bij. Als alles goed gaat, beginnen de werken aan de sneltram omstreeks half 2020. De haltes onderweg zullen de verschillende woonkernen op zeer regelmatige basis bedienen. De tram rijdt grotendeels in een groene bedding met kort gras. De reistijd tussen Breendonk en Parking C nabij de Heizel zou ongeveer een half uur bedragen. Daar, en

verderop tot Brussel-Noord, is er aansluiting voorzien met het Brussels openbaar vervoer. 'De Werkvennootschap' coördineert het hele project en treedt op als woordvoerder. 'Iedereen kan alle informatie over dit project raadplegen op drie websites die we regelmatig actualiseren', zegt Marijn Struyf, woordvoerder van de Werkgenootschap.

Alles samen gaat het hier om één van de meest ingrijpende werken voor openbaar vervoer, fiets- en autoverkeer van de voorbije vijftig jaar. De hoofdbedoeling is om meer mensen uit de auto te krijgen. Iedereen kent het dagelijkse verkeersinfarct naar Brussel immers maar al te goed.

BESLAG OP DE NATUUR

Dat de werken aan de sneltram gepaard gaan met inname van een flinke hap open ruimte is een feit. Dat kan nu eenmaal niet anders. Zeker niet wanneer je drie verkeersmodi bundelt rond de A12: de autosnelweg, de sneltram en de fietssnelweg lopen tussen Londerzeel en Brussel immers parallel met elkaar in een volledig gescheiden bedding. Daardoor moeten ettelijke hectare bos sneuvelen, waarvoor er wel compensatie is voorzien. Of je daarmee het bestaande bos waardig vervangt, is een vraag die Natuurpunt Meise zich, samen met heel wat anderen, stelt. Natuurpunt vraagt ook een ecoduct over de A12 ter hoogte van het Neromhof/industriegebied in Westrode en fiets- en voetgangersverbindingen over de A12. Ze goten hun voorstellen in een project dat ze *De Groene Knoop* noemen. Ze vragen vooral aandacht voor de natuur en dwarsverbindingen. De A12/sneltramtracé/fietssnelweg mag geen onoverkomelijke scheidingsmuur worden.

Alleen zo kan de onneembare hindernis van zoveel infrastructuur voor mens en dier geneutraliseerd worden. De harde barrière die er anders dreigt te komen, zou voor een definitieve scheiding zorgen tussen de natuurgebieden aan beide zijden van het tracé. Tegelijk is Natuurpunt vragende partij om de boscompensaties van een tiental hectare uit te voeren in de nabijgelegen natuurgebieden van de Wolvertemse Beemden en de Birrebeekvallei, in plaats van in de Tangebeekvallei op de grens van Vilvoorde en Grimbergen, zoals nu voorzien is. Daarover is het laatste woord zeker nog niet gezegd, want na de laatste gemeenteraadsverkiezingen zijn er heel wat coalitiewissels gebeurd in de betrokken aangrenzende gemeenten. Hoe dan ook: de mobiliteit in dit deel van de Noordrand zal er binnen tien jaar helemaal anders uitzien. De openbare ruimte

en de natuur zullen de voornaamste slachtoffers zijn, maar niets doen is ook geen optie.

GROTE POTENTIE MAAR...

Deze tram, en ook de ringtrambus, heeft de potentie om een succes te worden. Als alles goed verloopt, zullen we ons beter kunnen verplaatsen en zullen we kunnen profiteren van betere verbindingen. Of het dé oplossing zal bieden voor de huidige slechte verplaatsingsmogelijkheden is toch nog wat afwachten. Pas als dit mobiliteitsalternatief een succes wordt, zullen de uitgebreide werken het allemaal waard geweest zijn.

Sta ons toe hierover toch nog even de kat uit de boom te kijken. Zo zijn er vragen te stellen bij bijvoorbeeld de gloednieuwe fietssnelweg die parallel wordt aangelegd naast de Strombeek-Beverseleaan. Op de plannen ziet die er niet zo goed uit. Het gaat om een vier meter brede baan, geprangd tussen de straat en de geluidspanelen van de A12. Daar zal je eerder op een troosteloos stuk verharde weg rijden dan op een fietsas met groen. Dit kan anders ingevuld worden. Hopelijk staat het niet model voor de andere delen van de nog aan te leggen infrastructuur.

www.dewerkvennootschap.vlaanderen.be, www.werkenaanandering.be, www.brabantnet.be

SCHNELLTRAM ENTLANG DER A12

Die Schnelltram hat schon eine lange Geschichte hinter sich, zumindest auf dem Papier. Seit Anfang letzten Jahres ist der Streckenverlauf jedoch definitiv bis Breendonk festgelegt worden. Später ist noch eine Verlängerung bis Boom vorgesehen. Wenn alles gut läuft, beginnen die Arbeiten gegen Mitte 2020 und werden die Haltestellen unterwegs die verschiedenen Wohnkerne auf sehr regelmäßiger Grundlage bedienen. Die Straßenbahn fährt größtenteils in einer grünen Einbettung mit kurzem Gras. Die Fahrtzeit zwischen Breendonk und Parking C in der Nähe vom Heyzel soll ungefähr eine halbe Stunde betragen. Dort, und auch etwas weiter bis Brüssel-Nord, ist ein Anschluss an das öffentliche Verkehrsnetz von Brüssel vorgesehen. Insgesamt handelt es sich dabei um eines der einschneidendsten Bauprojekte für das öffentliche Verkehrs-, Fahrrad- und Autoverkehrsnetz der letzten fünfzig Jahre. Der Hauptzweck besteht darin, die Menschen aus ihren Autos zu bekommen, wenn sie in die Hauptstadt fahren.

Meer dan 150 bijzondere kruiden vind je bij Sanguisorba. 'Ik zit elke dag met mijn handen in de grond. Dat maakt mij intens gelukkig', zegt oprichter Bart Belmans.

TEKST Tine Maenhout • FOTO Filip Claessens

Topchef Yannick Van Aeken broedt op een nieuw culinair concept dat hij binnenkort in de buurt van Brussel opstart. Wat het wordt, is nog geheim, maar vast staat dat de leverancier van groenten en kruiden kweker Bart Belmans zal zijn. In zijn plantkundig rariteitenkabinet kweekt Belmans vergeten planten en culinaire kruiden die in keukens in heel Europa terecht komen.

Chefs als Van Aeken komen op de gekste uren langs, trekken hun laarzen aan, wandelen, overleggen en proeven. 'Vaak komen ze als het al donker is, na hun shift', vertelt Belmans. 'Ze brengen hun zaklamp mee en halen een bestelling Spaanse zilverzuring op of maken een wandeling tussen oesterblad, zeelava en Boliviaanse koriander. *Heb je geen pompelmoes-den?*', vroeg Yannick mij onlangs. Meer heeft Belmans niet nodig om meteen te gaan zoeken en kweken. 'De naalden smaken naar hars en pompelmoes; een magnifieke combinatie. Ideaal om in gin te doen. Ook bosselder, barbarakruid of zelfs lepelblad is geniaal in een gin-tonic. Dat laatste smaakt naar een kruising tussen een oud boek en een apotheek. Op zich niet lekker, maar in de gin met de juiste tonic smaakt lepelblad fantastisch.'

UIT DE GROND VAN HUN HART

'Ik beschouw mijn tuin als een laboratorium. Hier primeert de passie. Ik zit met mijn handen elke dag in de grond en kan je vertellen dat een wortel van een plant aanraken je ziel beroert. Iets wat je níet hebt met een verlept doosje tijm uit de supermarkt. Op jonge leeftijd ging ik reizen en begon ik veel te lezen. Dan ben ik gaan experimenteren. Ik kweekte

wat ik dacht dat er gekweekt moest worden. Sanguisorba stond in het begin vol met dingen als leverkruid. Waarom? Geen idee. Het was hilarisch. Het was een beweging. Eigenlijk was het een natuurlijk begin, het kwam uit mijn buik en nieuwe stappen blijven uit mijn buik komen.' Volgens Belmans moet je soms fouten maken en geschifte experimenten een kans geven. Vijftientig verschillende soorten knoflook kweken of spitskolen laten doorschieten zonder dat iemand daar om vraagt. 'Dat zijn de beste stappen. Zonder die toeren, geen kwaliteit noch diversiteit. Die doorgroeide kolen bijvoorbeeld barstten open en de armpjes die eruit groeiden, bleken bijzonder lekker. De koolasperge was geboren.'

DRUIDEN VAN MORGEN

Belmans gelooft zeer sterk in de natuurlijke gang van zaken en hij verwacht hier van zijn klanten respect voor. 'Hoe meer een mens zich bemoeit met een plant, hoe waardelozier hij wordt. Daarin zit een boodschap voor ons allemaal. We moeten ons bewuster worden van wat de natuur ons schenkt. Vlaanderen moet stoppen met alles om te zagen, we hebben onze groene, natuurlijke energie nodig om gezond en gelukkig te zijn. Het is onze belangrijkste bron van geluk. Momenteel staat onze kweektunnel vol bloeiend barbarakruid of wasabi, Spaanse zilverzuring en Boliviaanse koriander. Honderden kruiden samen in volle bloei: de impact is massaal. Ik blijf daar maar tussendoor lopen tot een kot in de nacht. Het is magie. Het is puur geluk. Die geuren. Fantastisch!'

www.sanguisorba.be

Nordmann speelt soundtrack bij horrorfilm

Minimalistisch, heftig met humor

DI • 12 MAA • 20.00

Nordmann plays Dementia

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Ze brachten een fel gesmaakt tweede album uit en met het slotconcert van de bijhorende tournee bevestigden ze hun status van beklijvende liveband. **TEKST** Lene Van Langenhove

Nordmann brengt een avontuurlijke mix van impro-achtige partijen, aanstekelijke riffs en stuwende ritmes, evenzeer geïnspireerd door jazz als door blues, rock of noise. Het hoeft niet te verwonderen dat dit viertal van een uitdaging houdt. Lees: een soundtrack schrijven bij een horrorfilm uit de jaren 1950. De film in kwestie is *Dementia*, een donkere, surreële cultprent die het midden houdt tussen avant-garde en B-film. Wat we precies mogen verwachten van Nordmann plays *Dementia* vertelt saxofonist Matthias De Craene.

'Toen De Bijloke een festival met als thema 'angst' organiseerde, vroeg men ons of we muziek wilden maken bij een film. We gingen op zoek naar een oude horrorfilm, en uiteindelijk kwam Peter Vermeersch van Flat Earth Society met *Dementia* aandragen. Het is een heel *weirde* film over een vrouw die wakker wordt in een hotelkamer en vervolgens een moord ziet gebeuren. Uiteindelijk wordt de vrouw opnieuw wakker in een hotelkamer, dus je weet niet goed of het een droom was of het zich werkelijk heeft afgespeeld. In feite maakt de vrouw een psychose mee. De film heeft geen dialogen en het is allemaal op

een absurde, soms heel eenvoudige wijze in beeld gebracht. Echt een *vree* maf ding.'

Inspirerend om daar muzikaal mee aan de slag te gaan?

'Inderdaad. Onder de beelden hebben we soms minimalistische, soms heel heftige begeleiding gestoken, en af en toe ook wat humor. Eigenlijk alle facetten die je in de muziek van Nordmann terugvindt. Tijdens het maken hebben we vanalles uitgeprobeerd. Het ging er om welke sfeer onder welk beeld te steken zonder de film oneer aan te doen. Intussen hebben we de film zo'n vijftig keer gezien. Altijd in stilte, we hebben nooit naar de originele soundtrack geluisterd zodat we er niet door werden beïnvloed. Ik hou wel van dat duistere, van die dunne grens tussen droom en werkelijkheid.'

Hoe hebben jullie de sound van Nordmann ontwikkeld?

'Door veel samen te spelen. We leerden elkaar kennen op het conservatorium, maar hebben alle vier een totaal andere achtergrond en luisteren naar heel uiteenlopende muziek. Als we nummers meebrengen naar het repetitiehok blijft daar na het sleutelen aan de muziek maar een tiende van over. We gaan altijd op zoek naar de versie waar alle bandleiden zich goed bij voelen. Dat vertraagt het proces, maar door er zo bewust mee bezig te zijn en er de tijd over heen te laten gaan, kom je tot een uniek geluid.'

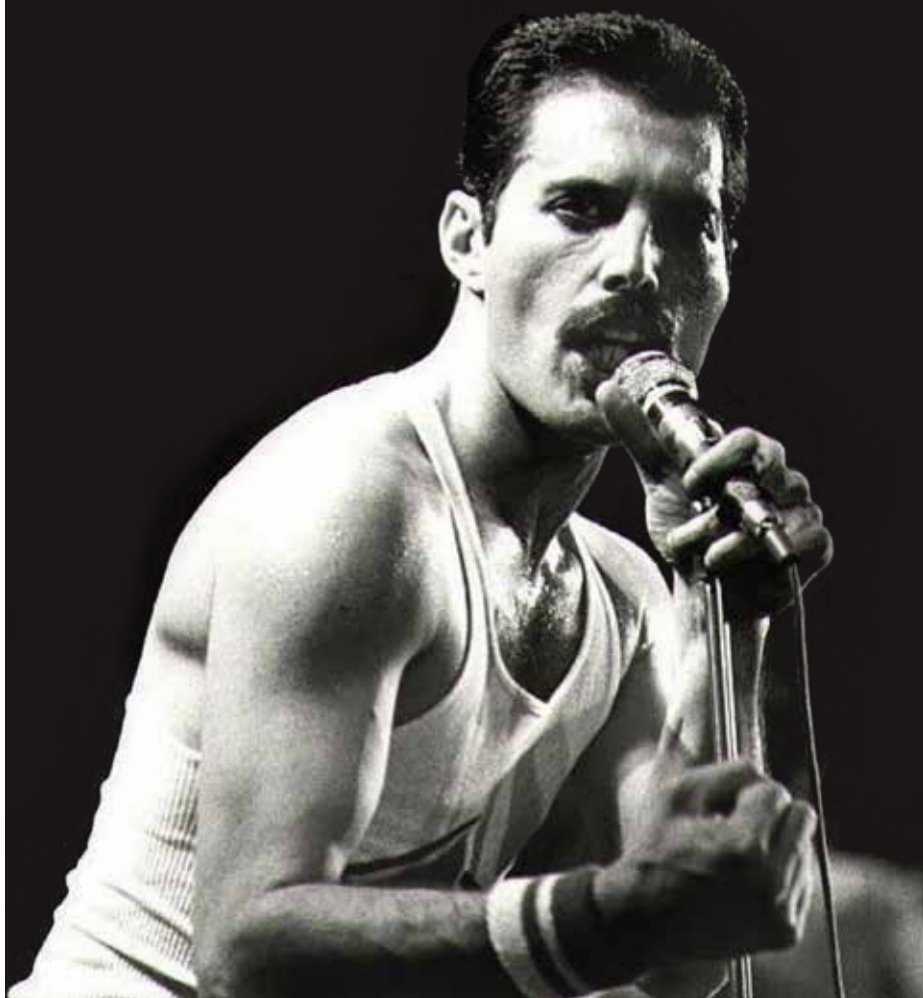
Omschrijven jullie het als jazz of liever niet?

'Dat is een moeilijke vraag. Wat is jazz precies?

Moeilijk te zeggen. Jazz bestaat in vele vormen. Aanvankelijk improviseerden we en schurkten we meer tegen jazz aan dan nu. Met onze laatste plaat proberen we instrumentale songs neer te zetten. Niet dat we het improviseren ontwijken, maar we gaan wel bewuster om met songstructuren. En we proberen de nummers ook compact te houden. Het hoeft geen tien minuten meer te duren. Soms komen de dingen vanzelf, soms gaan we actief op zoek naar nieuwe mogelijkheden. Het is in alle geval boeiend om andere facetten van ons muzikaal potentieel te onderzoeken. Momenteel zijn we nieuwe nummers aan het schrijven voor een album dat normaal in het voorjaar van 2020 zal uitkomen.'

Wat is het grote verschil tussen het maken van een live soundtrack en een plaat?

'Bij een plaat begin je met een concept. Je hebt een idee van wat je wil vertellen en waar je naartoe wil, maar het blijft toch abstract tot de nummers er zijn. Bij film ligt het verhaal vast, de sfeer wordt heel erg bepaald door het visuele. Als we een plaat maken, beginnen we van scratch. Wat we vaak proberen, is een visuele trip maken met onze muziek. Als we de plaat samenstellen, houden we er rekening mee dat de sferen elkaar afwisselen. Deze soundtrack live spelen, is ook helemaal anders dan een concert. De film staat centraal, wij zitten neer, alles is strak getimed, want we kozen ervoor om de muziek perfect simultaan met de beelden te laten lopen. De muziek staat hier helemaal in dienst van de film.'

Waarom Freddie deed wat hij deed

MUZIEK De biopic *Bohemian Rhapsody* brengt een ode aan de legendarische rockzanger Freddie Mercury en zijn groep Queen. Mercury staat bekend om zijn indrukwekkend stembereik (vier octaven) en zijn ongelooflijke podiumprésence. In 1991 stierf hij aan de gevolgen van aids. Het stond niet meteen in de sterren geschreven dat Mercury zou uitgroeien tot een van de beste entertainers uit de pop- en rockgeschiedenis. Hij werd geboren als Farrokh Bulsara op het Oost-Afrikaanse eiland Zanzibar en spendeerde het grootste deel van zijn kindertijd in India. Pas als tiener verhuisde hij naar Londen, waar hij design studeerde aan de kunstacademie en zichzelf uiteindelijk heruitvond als Freddie Mercury. Hoewel de film in de

pers vrij lauwe kritieken oogstte, smult het ruimere publiek graag van de voortreffelijke acteerprestaties van Rami Malek, die zich ter voorbereiding van de rol intensief liet begeleiden door bewegings- en stemcoaches. 'Je wil Freddie immers niet zomaar nadoen', zei hij daarover. 'Je wilt kunnen begrijpen waarom hij deed wat hij deed.' *Bohemian Rhapsody* zoomt in op de snelle opkomst van Queen en hun iconische nummers en op Mercury's uit de hand gelopen levensstijl. Een film voor fans. • IM

MA • 25 MAA • 20.30

Bohemian Rhapsody

Vilvoorde,
CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Muzikale ontdekkingsreis

MUZIEK Zin in iets helemaal anders? *Foyer do mundo* is de noemer waaronder De Muze van Meise minder voor de hand liggende muziekstijlen vanuit de hele wereld presenteert. Alle optredens in die reeks zijn speciaal, maar dit zeker. **Sweet** is een duo dat bestaat uit de Chinese zangeres en bassiste Xie Wen Jing, ook bekend als Sherry Xie (de S in Sweet), en de Belgische gitarist en percussionist Tobias Le Compte (de T in Sweet). Ze leerden elkaar in 2011 kennen in Shanghai en het is ook vandaanuit dat ze sinds hun debuut *Melt Away* uit 2012, later opgevolgd door de plaat *Still Hope*, hun eclectische muziek de wereld insturen. Meestal toeren ze in Azië, maar regelmatig komen ze ook in België langs en dan hebben wij de kans om te luisteren naar de nachtegalestem van Xie, begeleid door het jazzy gitaarspel van Le Compte. Hun playlist varieert van vrolijke pop, over jazz en blues naar liedjes met traditionele Chinese elementen. De voertaal is Engels, Chinees en ook wel eens Japans. Het voorprogramma van deze muzikale ontdekkingsreis wordt verzorgd door studenten van de Akademie voor Muzische Kunsten Meise. • MB

DI • 19 MAA • 20.00

Sweet

Foyer do mundo
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

Mach

SINT-GENESIUS-RODE Heb je je al eens afgevraagd hoe de vorm en bouw van de Prinses Elisabethbasis in Antarctica werd bepaald? In welke houding wielrenners hun topsnelheid halen? Wat de ideale vorm en stand is van rotorbladen in motoren? En welke materialen geschikt zijn bij de bouw van raketten en satellieten? Het zijn maar enkele toepassingen die in het Von Karman Institute for Fluid Dynamics onderzocht en getest worden. Hier wordt gerekend in Mach, de snelheid van het geluid. De Hongaar Theodore Von Karman, een autoriteit op het gebied van vliegtuigaerodynamica en stromingsmechanica, voegde zich in 1956 met de Advisory Group for Aeronautical Research and Development van de NAVO bij het reeds bestaande Instituut voor Aerodynamisch Onderzoek van het Belgisch ministerie van Defensie dat al sinds 1922 op een perceel in Boesdaal gevestigd was. Hier werd de eerste en grootste windtunnel voor lage snelheid van België gebouwd. Later kwam er ook een supersonische tunnel. Vandaag staan zo'n vijftig verschillende windtunnels in dit internationaal toonaangevend onderzoeks- en opleidingscentrum. Hierin wordt wind opgewekt en losgelaten op prototypes, testmaterialen of soms op mensen, zoals Tourwinnaar Cadel Evans. In de *longshot* kunnen zelfs snelheden tot Mach 14 gegenereerd worden. Ook de warmteoverdracht in een straalmotor, de opwarming van het koelwater van een kernreactor, de materiaalbestendigheid bij de terugkeer van ruimtevaartuigen in de atmosfeer, wordt hier onderzocht. Met een crew van internationale wetenschappers en studenten blijft het instituut trouw aan haar oorspronkelijke missie: kennis vergaren door samenwerking en de uitwisseling van ideeën. • TDW

© JONAS LAMPENS

Een stem geven

VIARA Wie bij de lunch live gebrachte dichtkunst kan smaken, zit goed bij deBuren. Voor de derde keer brengen zij de crème de la crème van de Nederlandstalige woordkunstenaars samen. Tekenen alvast present: **Radna Fabias** en **Younes van den Broeck**. Fabias' eerste poëziebundel *Habitus* werd ongelooflijk goed onthaald. De Nederlandse pers sprak van 'zintuiglijke taal waarin een straffe passaatwind waait' en noemde het 'overrompelend'. In haar heel eigen, verhalende stijl roept Fabias het beeld op van Curaçao, het eiland waar ze vandaan komt, heeft ze het over het vrouwzijn, bevraagt ze haar eigen positie als (zwarte) vrouw, en schrijft ze portretten van drugsdealers, vluchtelingen en liefdes. Iets jonger is de Antwerpse Younes van den Broeck, die naast dichter ook rapper en beeldend kunstenaar is. Via spoken word

en slam poetry geeft hij een stem aan mensen die er meestal geen krijgen. Zijn teksten zijn rauw, recht voor de raap en vloeien voort uit zijn eigen ervaringen, de actualiteit en alles wat hem relevant lijkt. • VL

VR • 15 MAA • 12.30
Let's slam!

literair lunchconcert poetry slam
Brussel, deBuren, www.deburen.eu

Nog een dictator, iemand?

VORMING Heeft de Arabische wereld nood aan autoritaire leiders om oorlog en chaos te vermijden? Of liggen de (ex-)dictators van landen als Tunesië, Libië, Egypte en Syrië juist aan de basis van de moordende instabiliteit waarin een groot deel van het Middellandse Zeegebied nu bijna een decennium verkeert?

Arabist en publicist **Chams Eddine Zaougui** (1978) beargumenteert in zijn lezing de laatste stelling. In bibliotheek De Wolfspuit in Dilbeek komt Zaougui zijn ideeën toelichten die hij in zijn boek *Dictators: een Arabische geschiedenis* (2016) ontwikkelde. Hij kent de recente geschiedenis van de Arabische wereld van binnenuit en als kritisch observator van buitenaf. Zaougui groeide op in België waar hij ook studeerde. Zijn vader heeft zijn roots in Tunesië, waardoor hij in de zomers van zijn jeugd regelmatig naar het kleine dorp in de Tunesische woestijn trok, waar zijn vader werd geboren. Daar hoorde hij als jongen de verhalen over het repressieve bewind van president Ben Ali, dat pas in 2011 ten einde zou komen.

Een andere belangrijke gebeurtenis in het

leven van de Arabist waren de aanslagen van 9 september 2001 in de VS en de val van Saddam Hoessein in Irak, toen interne spanningen in de Arabische wereld en de spanningen in de relatie met het Westen begonnen op te lopen. Het was de tijd waarin Zaougui in Caïro studeerde en steeds meer voeling kreeg met cultuur en maatschappij in de Arabische wereld.

En toen begon eind 2010 de Arabische lente. Een lange kettingreactie van straatprotesten, revoluties en burgeroorlogen in meer dan twintig landen, die onder meer de Libische dictator Khaddafi en de Egyptische dictator Moebarak de kop zouden kosten, die landen als Syrië en Jemen totaal zouden ontwrichten, en die met de komst van IS ook het Westen zouden treffen. Die Arabische lente begon in Zaougui's vaderland Tunesië met de zelfverbranding van Mohammed Bouazizi, een als heldendaad vereerde daad van protest tegen de sociale en politieke wantoestanden. Die gebeurtenissen bezegelden de politieke bewustwording van Zaougui en betekenden het begin van zijn specialisatie en zijn publicaties over het heden en het verleden van de regio.

Als kenner van de Arabische wereld schrijft hij sindsdien stukken en opiniebijdragen voor de kwaliteitsbladen in Vlaanderen en Nederland. *Dictators: een Arabische geschiedenis* is

een synthese van zijn bevindingen waarin de auteur zijn licht laat schijnen op de evolutie van de machtsstructuren en politieke systemen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika, vanaf het midden van de twintigste eeuw. Hij begint zijn verhaal in Egypte, waar Gamal Abdel Nasser in 1952 met een militaire coup een einde maakte aan het autocratische regime van koning Feroek I, om er vervolgens zelf één te installeren. Maommar Kadhafi, ayatollah Khomeini, en Saddam Hoessein zouden het voorbeeld van Nasser volgen. Al die dictators zijn inmiddels weer verdwenen, maar in veel gevallen gewoon vervangen door autocraten of door een chaos waarin oorlog, terrorisme en extremisme gedijt. Wil dat zeggen dat de dictatuur de enige stabiliserende toestand is in de regio? Zaougui helpt oorzaak en gevolg te scheiden en bepleit voor de Arabische wereld een evolutie naar sterke democratieën. • MB

DI • 12 MAA • 20.00

Dictators: een Arabische geschiedenis

Chams Eddie Zaougui
Dilbeek, bibliotheek
De Wolfspuit,
02 263 03 43

Neve & Natalia

MUZIEK Toegegeven, het is geen voor de hand liggende combinatie. Maar precies daarom gaat er zoveel schoonheid uit van dit talentrijke duo. Wanneer zij samen op het podium staan, dan gebeurt er iets. Dan krijg je twee mensen die uit hun comfortzone treden en samen hun muzikale grenzen verleggen. Zo'n performance gaat dan ook geen seconde vervelen. Dat beide iconen samen optreden, is niet het resultaat van een of andere handig bedachte format. Jef en Natalia kwamen elkaar beroepshalve al een paar keer tegen en het klikte. Dermate zelfs dat ze besloten als Jef Neve & Natalia op tournee te gaan. Jef speelt vol overgave piano,

Natalia blaast je met haar krachtige stem van je sokken.

Hou je van muzikale verrassingen? Dan wil je het optreden van dit duo niet missen. Een sterke performance krijg je gegarandeerd. Maar ook het wonderlijke samenspel van twee mensen die buiten de lijntjes durven kleuren. Niet omdat ze perse anders willen zijn, wel omdat ze de stap durven zetten om op zoek te gaan naar nieuwe muzikale paden die leiden naar nog meer en intenser luistergenot. • ND

DO • 28 MAA • 20.15

Jef Neve & Natalia

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Diverse smaken

VIARA Klaar voor een streepje Spaanse len-tezon? Bozar nodigt je tijdens het derde Bruselas Flamenco Festival uit om te proeven van de uiteenlopende smaken die het genre te bieden heeft. Vijf dagen, vijf thema's. Voor kenners, liefhebbers en mensen met zin in iets nieuws.

'Flamenco is een huis met vele kamers', legt co-curator en flamencokenner Guido Declercq uit. 'Daarom leent het genre zich zo goed voor een meerdaags festival. We laten de uiteenlopende aspecten van flamenco aan bod komen: van avant-garde over gitaar-meesters tot een duik in de geschiedenis.'

CULTURELE BLIJVER

'Flamenco is een culturele blijver', vindt Declercq. 'Met de komst van de Angelsaksische muziekindustrie in de jaren 60 en 70 is de muzikale volkscultuur in grote delen van Europa gemarginaliseerd of compleet weggevaagd, maar flamenco heeft die evolutie overleefd. Het genre staat er nog, is levendig en blijft zich ontwikkelen. Weet je, er bestaat al vijftig jaar discussie tussen conservatieve puristen en avant-gardisten,

Rafaela Carrasco
© BEATRIX MEXI MOLNAR

Het jaar van de koe

KLASSIEK Volgens de Chinese horoscoop is 2019 het jaar van het zwijn, maar wij durven toch te stellen dat dit het jaar van **de KOE** wordt. Het theatergezelschap dat een patent heeft op spitse, geestige voorstellingen die ons een spiegel voorhouden, blaast 30 kaarsjes uit. Dat wordt gevierd met enkele hernemingen, waaronder *Who's Afraid of Virginia Woolf*. In 2005 stonden Peter Van den Eede en Natali Broods voor het eerst op de planken met deze bewerking van Edward Albees klassieker. Nu kruipen ze opnieuw in de huid van George en Martha, twee ziekelijk cynische mensen die zich aan de sleur van hun relatie trachten te onttrekken door middel van leugens. En daarbij schaamteloos een jonger koppel betrekken, nu gespeeld door Michael Vergauwen en Tanya Zabarylo. Bye bye, American Dream... De herneming van dit repertoirestuk, de moeder van alle relatiedrama's,

is des te specialer omdat de KOE meestal zelfgeschreven stukken speelt. • LVL

VR • 15 MAA • 20.30

Who's afraid of Virginia Woolf

Compagnie De Koe

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Minimale muziek

KLASSIEK Hoewel MNM en MMM op elkaar lijken, staan ze muzikaal mijlenver van elkaar. MMM staat voor Modern Minimalist Music en met werken van componisten van dit specifieke muziekstijl stelde het **Ataneres Ensemble** een concertprogramma voor. Wat is minimalistische muziek? De titel zegt het zelf: het gaat om een stijl die een minimaal of beperkt gebruikmaakt van muzikaal materiaal zoals noten, akkoorden, herhalingen, enzovoort. Het ontstond in de tweede helft van de vorige eeuw in Amerika. Oorspronkelijk ging het om een tiental componisten, waaronder Steve Reich, Philip Glass en later John Adams. Talrijke componisten lieten zich inspireren door de minimalisten: Henryk Górecki in Polen, John Tavener in Engeland, Arvo Pärt in Estland, Karel Goeyvaerts bij ons.

Het Ataneres Ensemble koos negen toondichters uit verschillende landen en perioden. Het openings- en slotstuk is voor de

Rosie en Moussa

Terug naar het grote scherm

Voor de jeugd is er niet alleen Youtube, Netflix en Nickelodeon. Ook het grote scherm kan de jongste generatie nog altijd boeien. Dat bewijst het Jeugdfilmfestival dat tijdens de krokusvakantie plaatsheeft in zes Vlaamse steden, en dat voor de tweede opeenvolgende keer ook neerstrijkt in het cultureel centrum van Strombeek. Wat heeft het JEF-festival daar te bieden? Naast een aantal workshops, staan er op vier dagen een achttal filmvertoningen op het programma. Voor de allerkleinsten (3+) is er behalve de dansfilmcompilatie *Let's Dance!* ook de familiefilm *Casper en Emma maken theater*, waarin twee kinderen met hun knuffels een toneelstuk maken om geld in te zamelen voor het goede doel. Vijfplussers kunnen hun hartje ophalen aan twee schattige tekenfilms van dezelfde makers: die over de grote beer Ernest en de kleine muis Célestine en die over *De grote boze vos*. Met *Monky*, het Zweedse staaltje animatie over de vriendschap tussen de elfjarige jongen Frank en een langarmig Gibbon-aapje zitten we in de categorie 6+, die nog meer (stads) dierenplezier voorgeschoteld krijgt met de Nederlandse avonturenfilm *De wilde stad*. Met de Noorse roadmovie over een tienerrockband *Los Bando* (8+), de Brusselse jeugdboekverfilming *Rosie en Moussa* (9+) en het Duitse avontuur *This Crazy Heart* (12+) is ook de rest van het publiek bediend. • MB

2 TOT 5 MAA Jeugdfilmfestival

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

van flamenco

maar net door die diversiteit heeft de flamenco stand gehouden.'

Op de eerste dag van het festival staan protestliederen in de kijker. 'We plannen een concert met zangers die uitsluitend werk van drie antifascistische dichters zullen brengen. Het is muziek die tot op vandaag belangrijk is voor nieuwe generaties muzikanten.' Op internationale vrouwendag komen enkele straffe vrouwen op het podium. Zo kun je de nieuwste creatie zien van de beroemde danseres en choreografe Rafaela Carrasco. 'Nacida Sombra' (geboren uit de schaduw) is een flamencodans die aanknoopt bij de zang en poëzie van vier verbluffende vrouwen uit het Spaanse gouden tijdperk (16e en 17e eeuw).

'Ook België heeft een bloeiende flamenco-scène', vertelt Declercq. En daarom komt ook die tijdens het festival aan bod. De vijfdaagse sluit af met een familiedag, waarop je onder meer naar *Flamenclovn* kunt gaan kijken, een Spaanse kindervoorstelling die dans met mime combineert. 'Met de grotere voorstellingen richten we ons op een iets ruimer publiek, andere zijn specifiek. We hopen dat het brede publiek zal kiezen voor een combiticket en zo op één dag verschillende aspecten van de flamenco zal ontdekken.'

ALLES IS EMOTIE

In flamenco draait alles om emotie. 'Als de artiesten erin slagen om hun emoties over te brengen op het publiek, zit het goed. Bij de meer avant-gardistische muzikanten is dat tegenwoordig iets minder aan de orde, maar interactie met het publiek blijft belangrijk. Dat maakt flamenco ook weer bijzonder.' Zelf kwam Declercq met de muziek- en dansstijl in aanraking op vakantie in Spanje. Hij leerde de taal en begon de gemoedelijke sfeer en de mensen die hij er tegenkwam te appreciëren. 'Al snel kom je zo op een flamencofestival ergens onder een kerktoeren terecht. Het begint om 23 uur en gaat door tot in de vroege uurtjes. Ik vond het zo zalig dat ik er op den duur mijn vakantieplannen op afstemde.' Van de weeromstuit begon hij in België een boekingskantoor voor flamenco-artiesten. 'Ik zag er te veel jong talent dat ik graag aan een Belgisch publiek wilde voorstellen.' • IM

6 TOT 10 MAA Bruselas Flamenco Festival

Brussel, Bozar,
www.bozar.be

Fransman Eric Satie voorbehouden. Hij was een voorloper van het latere minimalisme en het eerste deel van zijn meest bekende werk, *Gymnopédies* uit 1888, wordt uitgevoerd. De Welshman Karl Jenkins begon als jazzmuzikant en de Duitser Max Richter is eigenlijk een post-minimalist. Glass en Pärt ontbreken natuurlijk niet. Een bijzondere vermelding verdienen twee hedendaagse Vlaamse componisten: Piet Swerts en Koen De Wolf. De hele uitvoering wordt gecombineerd met beelden van videografe Karen De Meyer, zelf een celliste van de groep. Zo vormt het geheel een audiovisuele terugblik op de 20e eeuw. Het Ataneres Ensemble is samengesteld uit vijftien musici en staat onder leiding van hun concertmeester Wim Spaepen. • MC

DO • 14 MAA • 20.30 Modern Minimalist Music

Strijkorkest Ataneres Ensemble
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Speciale bloemen

EXPO Zelf is hij een groot bewonderaar van de mysterieuze zwart-witfoto's van Dirk Braeckman. Niet toevallig. De bevreemdende sfeer die je in Braeckmans foto's voelt, tref je ook in de werken **Guido Van den Troost** aan. Ook al kan je de onderwerpen die Van den Troost fotografeert niet vergelijken met die van Braeckman, beide kunstenaars slagen erin om met hun foto's een apart gevoel op te roepen. De collectie foto's waarmee Van den Troost in maart tentoonstelt, heet *Bloem*. Verwacht geen serie kleurrijke bloemenruikers die je aan de lente doen denken, wel beelden van allerlei soorten bloemen tegen ongewone achtergronden. Zoals kleurrijke bloemblaadjes tegen een achtergrond van diepgevroren ijs. Een verrassende combinatie die vragen oproept en je uitnodigt om met een nieuwe blik te kijken. Voor deze reeks fotografeerde Van den Troost elke dag allerlei bloemen en planten. Dat klinkt misschien niet meteen als een spannend onderwerp, het visueel effect dat hij bereikt, is dat des te meer. Bloem is dan ook een expo die veel verder gaat dan het tonen van bloemen. Het is een tentoonstelling die je blik op bloemen en fotografie verruimt. • ND

13 TOT 29 MAA
Guido Van den Troost

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

PODIUM

THEATER

ZA • 2 MAA • 20.30

Vergeet mij niet

Fakkeltheater
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

WO • 6 MAA • 20.30

Hoge Weg

Martha!Tentatief/Toneelhuis
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZO • 10 MAA • 20.30

Blind Getrouwd

Het Prethuis, Bulckaen,
Rouffaer, Priem e.a.
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 13 MAA • 20.30

Drie Zusters

Zuidpool
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR • 15 MAA • 20.30

Who's afraid of Virginia Woolf

Compagnie De Koe
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Den beer heeft mij gezien

Eggers, Palmers & Wildemeersch

ZA • 16 MAA • 20.30

Tervuren,
CC De Warandepoort,
02 766 53 47

WO • 20 MAA • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 21 MAA • 20.30

Aangenaam, ik ben Ish

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO • 21 MAA • 20.30

Doek!

Katelijne Verbeke & Daan Hugaert
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

VR • 22 MAA • 20.00

Twee flikken

Bert Cosemans & Bart Van Avermaet
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

Olivetti 82

Theater Malpertuis/ Bob De Moor
ZA • 23 MAA • 20.30
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04
DO • 28 MAA • 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO • 27 MAA • 20.30

Wat valt er?

Dimitri Leue
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 28 MAA • 20.00

First Contact (+16j)

Het Nieuwstedelijk
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 28 MAA • 20.30

Tsjick

Bronks & Skagen
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

KIDS

ZO • 3 MAA • 15.00

De winter van Kapitein Winokio (+3j)

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZO • 3 MAA • 15.00

De bende van Oorwoud (+6j)

Radio Oorwoud
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI • 5 MAA • 15.00

Maya de bij: de Honingspelen (+5j)

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DRIE ZUSTERS (13/03)

MAYA DE BIJ: DE HONINGSPLENEN (5/3)

WO • 6 MAA • 14.00

Inside Out (+6j)

familiefilm
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

WO • 6 MAA • 15.00

Smallfoot

familiefilm
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR • 8 MAA • 14.00

De Gruffalo (3-8j)

Meneer Monster
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO • 17 MAA • 15.00

Binnenstebuiten (3-10j)

Meneer Zee
Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

ZO • 17 MAA • 13.00

Door de bomen (3-12j)

groengeurend familiefestival
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA • 23 MAA • 15.00

Meneer Beer en de Woeste Wolven (+5j)

Theater Tieret i.s.m. Walrus
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO • 24 MAA • 9.00

Paddington 2 (+6j)

ontbijtfilm
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZO • 24 MAA • 10.30 EN 13.30

Miss Wifi & Koebrev experimenten (+4j)

Ensemble Leporello & cie Des Mutants
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZO • 24 MAA • 15.00 EN 16.30

Stip (+3j)

4Hoog
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 30 MAA • 19.00

Clos (+7j)

Compagnie Jongloic
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 31 MAA • 14.00

Leve de lente (+3j)

familiedag
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

ZO • 31 MAA • 9.00

Early Man (+5j) & Het molletje en de raket (+3j)

ontbijtfilm
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

HUMOR

VR • 1 MAA • 20.30

De blote Belg

Bert Kruismans
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

De Vuinoëm

Brussels Volkstejoëter
VR • 1 MAA • 20.30
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DO • 14 MAA • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Ja, maar eerst een diploma

Adriaan Van den Hoof
ZA • 2 MAA • 20.15
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

VR • 29 MAA • 20.00

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZA • 2 MAA • 20.00

Toch bedankt!

Begijn Le Bleu
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

7 EN 8 MAA • 20.30

Van 7 tot 77

Jacques Vermeire
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR • 15 MAA • 20.00

Het dertiende werk

Rob Vanoudenhoven
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA • 16 MAA • 20.15

Els De Schepper heeft besloten er geen eind aan te maken

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

15 EN 16 MAA • 20.00

De twee maagden

De Pieterman
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

DO • 21 MAA • 20.00

Ideale Maten

Frank Van Erum & Pieter Bamps
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

VR • 22 MAA • 20.30

Nachtvorst

Die Verdammte Spielerei
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

Den arrangeur

Brussels Volkstejoëter
22, 23 EN 24 MAA • 20.00 EN 15.00
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40
29 EN 30 MAA • 20.15
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO • 27 MAA • 20.30

Levend & vers

Wouter Deprez
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 30 MAA • 20.30

De Blote Belg

Bert Kruismans
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DANS

VR • 8 MAA • 20.15

Tweestrijd

Collectief Doft
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 22 MAA • 21.00

Meryem Bayram & Guy Rombouts

Never walk alone #7
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA • 23 MAA • 20.30

An Be Taa Mi?

Never walk alone #7
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

SENIOREN

DO • 14 MAA • 14.00

Zing de Vlaamse klassiekers

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 19 MAA • 14.30

Compagnons de la chanson

Liliane Saint-Pierre & Marijn Devalck
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO • 24 MAA • 14.30

De Lassies

Jelle Cleymans & Sam Verhoeven
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Door de Overlevenden

Astrid Nijgh, Lennaert Maes & Stoomboot
VR • 1 MAA • 20.00

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZA • 16 MAA • 20.30

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

VR • 1 MAA • 20.15

Bootleg Beach Boys XL

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

LEVE DE LENTE (31/3)

HET DERTIENDE WERK (15/3)

TALES BY THE MOONLIGHT (22/3)

Bijzonder

Gers Pardoel
WO • 6 MAA • 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90
ZA • 30 MAA • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

7 EN 8 MAA • 20.30
Meisjesnamen

Scala
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

ZA • 9 MAA • 20.30
Histrylogie: 1969, een halve eeuw Woodstock

Mattelin, Peleman, Neeka e.a.
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

Zijn mooiste liedjes

Kris de Bruyne Trio
ZA • 9 MAA • 20.15
 Alseberg, CC de Meent,
 02 359 16 00
ZA • 16 MAA • 20.00
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

DI • 12 MAA • 20.00
Nordmann plays Dementia

Zaventem, CC De Factorij,
 02 307 72 72

TV-tunes KNT revisited

Wim Opbroeck & Ron Reuman
DO • 14 MAA • 20.30
 Sint-Pieters-Leeuw, kasteel Coloma,
 02 371 22 62
DO • 28 MAA • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

DO • 14 MAA • 20.15
Lady Linn & Her Magnificent Bigband

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 15 MAA • 20.30
Strike again

The Flying Pickets
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DI • 19 MAA • 20.00

Sweet
 Foyer do mundo
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

DO • 21 MAA • 20.00

Op de schoot
 Stan Van Samang
 Wommel, GC de Zandloper,
 02 460 73 24

VR • 22 MAA • 20.00

Hinges of Luck
 Douglas Firs
 Zaventem, CC De Factorij,
 02 307 72 72

VR • 22 MAA • 20.30

Tales by the Moonlight
 Tutu Puoane
 Jezus-Eik, GC de Bosuil,
 02 657 31 79

VR • 22 MAA • 20.30

40 years The Scabs
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

ZA • 23 MAA • 20.30

Bella Italia ti sento!
 Sandra Kim, Marco Z,
 Ad Cominotto
 Asse, Oud Gasthuis,
 02 456 01 60

DO • 28 MAA • 20.15

Jef Neve & Natalia
 Alseberg, CC de Meent,
 02 359 16 00

VR • 29 MAA • 20.00

Dollymentary
 Barbara Dex,
 Gunther Verspecht &
 Jo Mahieu
 Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
 02 731 43 31

VR • 29 MAA • 20.30

Steven Vrancken: ligconcert
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

Roots 66

Günther Neefs
VR • 29 MAA • 20.30
 Sint-Genesius-Rode,
 GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51
ZO • 31 MAA • 14.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

KLASSIEK

ZO • 3 MAA • 11.00

Mona Verhas
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

ZO • 10 MAA • 11.00

Reeds and Stuff
 Ceuppens, Tack & Helsen
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 14 MAA • 20.30

Modern Minimalist Music
 Strijkorkest Atanares Ensemble
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 14 MAA • 20.30

Crossing
 Philippe Thuriot & Tony Nys
 Grimbergen, sacristie abijkerk,
 02 263 03 43

VR • 15 MAA • 20.15

Barbier van Sevilla
 Staatsopera van Tatarstan
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 16 MAA • 20.30

Philippe Raskin & friends
 Kraainem, GC de Lijsterbes,
 02 721 28 06

ZO • 24 MAA • 17.00

Passions
 Frascati Chamber Orchestra &
 pianoduo
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

ZO • 24 MAA • 11.00

Gwen Cresens
 aperitiefconcert
 Wommel, GC de Zandloper,
 02 460 73 24

ZA • 30 MAA • 20.00

Twee piano's & slagwerk
 Het Collectief
 Zaventem, CC De Factorij,
 02 307 72 72

ZO • 31 MAA • 11.00

Les menus plaisirs du Roy
 aperitiefconcert
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 31 MAA • 17.00

Mattheuspassie van Bach
 Octopuskoor, Flanders Boys Choir,
 Le concert d'Anvers e.a.
 Grimbergen, abdijkerk,
 02 263 03 43

JAZZ

Teun Verbruggen Quartet

WO • 6 MAA • 20.15
 Alseberg, CC de Meent,
 02 359 16 00
WO • 27 MAA • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

VR • 22 MAA • 22.00

Duo Pericoloso
 Peter Jacquemyn & Gunda Gottschalk
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

2 TOT 5 MAA

Jeugdfilmfestival
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

ZO • 3 MAA • 20.00

Frères ennemis
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI • 5 MAA • 20.30

Roma
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

DOLLYMENTARY (29/3)

TEUN VERBRUGGEN QUARTET (6/3 & 27/3)

FRÈRES ENNEMIS (3/3)

ZO • 10 MAA • 20.00

Utoya 22.july

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI • 12 MAA • 20.30

Woman at War

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI • 12 MAA • 14.00

ZO • 17 MAA • 20.00

De collega's 2.0

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA • 18 MAA • 20.30

Kursk

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

MA • 18 MAA • 20.30

Gräns

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI • 19 MAA • 20.00

The Kindergarten Teacher

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DI • 19 MAA • 20.00

Hellhole

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 21 MAA • 15.00 EN 20.00

Girl

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR • 22 MAA • 14.00 EN 20.00

Het tweede gelaat

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

MA • 25 MAA • 20.30

Bohemian Rhapsody

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI • 26 MAA • 20.00

First Man

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DI • 26 MAA • 20.30

Work ohne Autor

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

EXPO

TOT 6 MAA

Een vertaling van de ene taal naar de andere

i.s.m. S.M.A.K.
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

13 TOT 29 MAA

Guido Van den Troost

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

TOT 24 MAA

Grafiet en kleurpotlood

Walschap/Hermans
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

27 MAA TOT 24 APR

Macken, De Wolf & Jacobs

Drie schilderes, drie werelden
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

TOT 31 APR

Sarah Declerck

Kam kiest voor Kunst
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

TOT 26 MEI

Bernard van Orley. Brussel en de Renaissance

Brussel, Bozar,
www.bozar.be

TOT 23 JUN

Prenten in de eeuw van Bruegel

Brussel, Bozar,
www.bozar.be

VORMING

DI • 12 MAA • 20.00

Dictators: een Arabische geschiedenis

Chams Eddie Zaougui
Dilbeek, bibliotheek De Wolfspuit,
02 263 03 43

WO • 13 MAA • 20.00

Honden zoals ze echt zijn

Chris Dusaucht
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

VR • 15 MAA • 20.30

Last Days

Lieve Blanquaert
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZO • 17 MAA • 15.00

Domheid, dood en extase

Matthijs van Boxsel
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 19 MAA • 15.00

Israël, het Heilig Land

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 20 MAA • 19.30

Ted Van Lieshout

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

OP STAP

ZO • 10 MAA • 14.00

Het Zoniënwoud en de klimaatverandering

Hoeilaart, Bosmuseum, www.ngz.be

DO • 21 MAA • 14.00

Warandepark

Tervuren, Markt, www.ngz.be

VARIA

ZA • 2 MAA • 20.30

Hypnose

Patrick Pickart
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

6 TOT 10 MAA

Bruselas Flamenco Festival

Brussel, Bozar, www.bozar.be

VR • 15 MAA • 12.30

Let's slam!

literair lunchconcert poetry slam
Brussel, deBuren, www.deburen.eu

Romeo & Julia

Theater van A tot Z
MA • 18 MAA • 20.00
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DI • 19 MAA • 20.00

Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

DI • 26 MAA • 20.00

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

Tomás Kubínek

master of the impossible
DO • 21 MAA • 20.30
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 29 MAA • 20.30

Ternat, CC De Plotter, 02 466 20 30

ZO • 31 MAA • 10.00

R-Bruikdag

Actiedag: delen, ruilen, herbruiken
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Volg ons ook op

www.facebook.com/RandKrant

en www.randkrant.be

PRENTEN IN DE EEUW VAN BRUEGEL (TOT 23/6)

HET ZONIËNWOUDE EN DE KLIMAATVERANDERING (10/3)

ROMEO & JULIA (18/3 & 19/3 & 26/3)

**MOOIESTE PLEK
IN PORTUGAL**
De hoofdstad Lissabon.

LEKKERNIJ UIT PORTUGAL
Bacalhau (gezouten
kabeljauw).

MOOIESTE HERINNERING
De eerste keer dat
ik Lissabon zag.

We doen wat we kunnen

Elke dag probeert Carlos de Sousa Vivas zo'n twee uur te stappen. 'Lichamelijke beweging houdt mijn geest fit.'

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Goed of slecht weer, de Sousa Vivas trekt zijn stapschoenen aan en wandelt vanuit zijn woonplaats Zaventem richting Nossegem of Sterrebeek. 'De wereld intrekken, heb ik altijd graag gedaan.'

VERLANGEN NAAR DE HOOFDSTAD

Hij vertelt hoe hij als kleine jongen van het Portugese platteland naar de grote stad verlangde. Nieuwsgierig als hij was, zette hij op een dag de stap. Samen met een buurjongen verliet hij zijn dorp en trok naar Lissabon. Hij was toen 14,5 jaar. 'Toen ik in Lissabon aankwam, ging er een droom in vervulling. Eindelijk was ik op de plek waar ik het werkelijke leven zou ontdekken. Hier wilde ik mijn leven opbouwen.' Hoe jong hij ook was, hij trok zich aardig uit de slag. Hij deed allerlei jobs en klusjes en kon zo zijn middelbare studies betalen. In Lissabon

ontmoette hij ook zijn echtgenote, Maria da Conceição, met wie hij een dochter kreeg. 'Op een bepaald moment hebben we besloten om Portugal te verlaten. Het was 1986 en de economische crisis sloeg hard toe. We zagen niet meteen perspectieven om een stabiele toekomst uit te bouwen. Eerst hebben we een tijdje in Zwitserland gewerkt. Tot we daar in contact kwamen met een Belgische graaf die ons voorstelde aan een familielid van hem in Limburg, die nood had aan een conciërge om zijn woning en aanpalend domein te onderhouden. Het was het begin van ons Belgisch verhaal dat nu al meer dan dertig jaar duurt.'

ACTIEF ALS VRIJWILLIGER

Vandaag is hij 63 jaar. De voorbije jaren heeft hij gewerkt als conciërge van grote gebouwen. Een job die hij graag en met veel overtuiging deed. Zes jaar geleden kwam er een einde aan

EN

TO OFFER SOMETHING BACK

In fair weather or foul, Carlos de Sousa Vivas slips on his hiking boots to walk from his hometown Zaventem in the direction of Nossegem or Sterrebeek. 'I've always loved going out into the world.' He was barely 14 and a half years of age when he travelled to the large Portuguese city of Lisbon. The blunt impact of the economic crisis in 1986 prompted him and his wife to move to Switzerland and subsequently to Belgium, where he worked for years with genuine conviction as a concierge. He is now actively involved as a volunteer in Café Combinne, Repair Café and the Speeltheek in Zaventem. This gives him the feeling that he is able to give something back to the country that has offered him so very much.

zijn arbeidsovereenkomst. 'Ik hoop dat ik nog opnieuw de kans krijg om te werken. Niets doen, is niets voor mij. Ik vul mijn vrije tijd in met allerlei activiteiten. Zo ga ik elke dinsdag en donderdag naar Café Combinne om Nederlands te oefenen. Daarnaast neem ik deel aan het Repair Café, waar ik als vrijwilliger defecte toestellen herstel. En dan is er nog de Speeltheek in Zaventem waar ik help met het uitleenen van speelgoed en spelletjes. Ik ben graag onder de mensen. Dat is trouwens de beste manier om de Nederlandse taal nog beter onder de knie te krijgen.' De Sousa Vivas heeft zo het gevoel iets terug te kunnen geven aan een land dat hem zelf veel heeft gegeven.

DE UNIVERSITEIT VAN HET LEVEN

Heeft hij na al die jaren nog heimwee naar Portugal? 'Onze dochter woont in Lissabon. Onlangs waren we nog daar. We vinden het fijn om er af en toe tijd door te brengen en herinneringen aan onze jonge jaren op te halen. Ook van de Portugese stranden kunnen we genieten. De zon en de zee geven ons energie.' Hoe kijkt hij naar het leven? 'In dit leven doen we niet alles wat we willen. We doen wat we kunnen. Eigenlijk had ik dokter willen worden, maar door omstandigheden was dat niet mogelijk. Toch heeft me dat niet belet om de mogelijkheden die het leven me bood, zo maximaal mogelijk te benutten. Of ik ergens spijt van heb? *Non, je ne regrette rien*. Het enige dat ik misschien anders zou doen, is niet te lang wachten om de kansen te grijpen die zich aandienen. Wat de toekomst betreft, wil ik vooral in beweging blijven en nog veel bijleren in de grote universiteit van het leven.'